

Raportti 2/2018

Vuosiraportti 2017

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen julkaisu 2/2018
Vuosiraportti 2017
Tekijä: Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
Kannen kuva: ympäristösuunnittelija Mia Honkanen

KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS
Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Tuusula

Postiosoite: PL 60, 04301 Tuusula
Käyntiosoite: Hyryläncatu 8 C, Tuusula
Puhelin: (09) 87181
Sähköposti: yaktoimisto@tuusula.fi
Faksi: (09) 3487 3220
www.keskiuudenmaanymparistokeskus.fi

Sisällysluettelo

SAATTEEKSI	2
1. KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS	4
1.1 ORGANISAATIO	4
1.2 HENKILÖSTÖ	4
1.3 TALOUS	5
1.4 TOIMITILAT	7
1.5 YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN SOPIJAKUNTIEN KANSSA	8
2. KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	12
3. YMPÄRISTÖKESKUKSEN OHJAUSRYHMÄ	15
4. YMPÄRISTÖVALVONTA	17
4.1 YMPÄRISTÖNSUOJELULAIN LUPA- JA ILMOITUSPÄÄTÖKSET SEKÄ REKISTERÖINNIT	17
4.2 YMPÄRISTÖNSUOJELUVIRANOMAISEN VALVONTATEHTÄVÄT	18
4.3 VESIHUOLTOLAIN MUKAINEN VALVONTA	22
4.4 MAA-AINESLAIN MUKAISET VIRANOMAISTEHTÄVÄT	22
4.5 YMPÄRISTÖVALVONNAN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN JA MUUT YLEISET TEHTÄVÄT.....	24
5. YMPÄRISTÖNSUOJELU	25
5.1 LUONNONSUOJELU	28
5.2 ILMASTONMUUTOS JA ENERGIAEHOJKUUS	28
5.3 ILMANLAADUN SEURANTA	29
5.4 VESIENSUOJELU	29
5.5 VILKKU-HANKE	30
5.6 VIESTINTÄ	31
6. TERVEYSVALVONTA	32
6.1 ELINTARVIKEVALVONTA.....	32
6.2 TUPAKKALAIN VALVONTA	38
6.3 TALOUSVESI.....	39
6.4 UIMAVEDEN JA UIMARANTOJEN VALVONTA.....	40
6.6 TERVEYDENSUOJELULAIN MUKAINEN OLOSUHDEVALVONTA.....	41
7. ELÄINLÄÄKINTÄHUOLTO JA ELÄINSUOJELU	44
7.1 ELÄINLÄÄKÄRIPALVELUT	44
7.2 ELÄINSUOJELU JA TARTTUVAT ELÄINTAUDIT	47
7.3 LÖYTÖELÄIMET	48

Saatteeksi

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen kahdeksas toimintavuosi on ollut työntäyteinen ja siihen on sisältynyt runsaasti tulevaan sote- ja maakuntauudistukseen valmistautumista.

Ympäristökeskus valmisteli vuoden 2017 aikana Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan päätettäväksi poikkeuksellisen runsaasti kalliokiviaineksen louhintaan ja maankaatopaikkatoimintaan liittyviä lupa- ja valvonta-asioita sekä vesihuollon vapautuspäätöksiä. Lisäksi ympäristövalvontaa työllisti muiden tehtävien ohella kahden laaja-alaisen valvonta-asian rikosoikeudellinen käsittely. Myös ympäristölautakunta on hallintopakkoasioina joutunut useasti puuttumaan ympäristön roskaamiseen ja vaarallisten jätteiden lainvastaiseen varastointiin.

Ympäristökeskuksen ympäristönsuojeluyksikkö on ollut aktiivisesti mukana *Suomi 100* -luontolahjahankkeessa, jossa kunnat ovat perustaneet suojelualueita omille maille. Keski-Uudenmaan suojelupinta-ala kasvoi kampanjan myötä yhteensä 124,1 hehtaarilla. Uusia luonsuojelualueita perustettiin Keravalle, Mäntsälään, Nurmijärvelle ja Tuusulaan.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen johdolla jatkettiin viime vuonna KUUMA-kuntien yhteistä *Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen* -hanketta. Hankkeessa oli mukana 167 ekotukikoulutettua KUUMA-kuntien työntekijää ja yhteensä 87 kuntien palvelukiinteistöä.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen elintarvikevalvontaan kohdistui aluehallintoviraston kaksipäiväinen arviointi- ja ohjauskäynti syyskuussa 2017. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen elintarvikevalvonta sai käynnistä tehdyssä raportissa paljon myönteistä palautetta. Yksikössä todettiin runsaasti valvonnan yhtenäisyyttä ja vaikuttavuutta vahvistavia käytäntöjä, joita esimiestyöskentelyn todettiin entisestään vahvistavan. Tarkastustoiminnassa tehdyt pari-arvioinnit ja sisäiset auditoinnit todettiin hyviksi käytännöiksi. Lisäksi arviointi- ja ohjauskäynnin aikana seurattiin kahden eri kohteen tarkastusta. Raportissa todettiin, että tarkastukset tehtiin erittäin hyvin ja ammattitaitoisesti, ja että tarkastuksilla annettiin paljon ohjausta ja neuvontaa toimijoille.

Uusimaa2019-hankkeen alla on vuonna 2017 toiminut ympäristöterveydenhuollon esivalmisteluryhmä. Keski-Uudenmaan edustajana ryhmässä on ollut terveysvalvonnan päällikkö Miia Suurkuukka. Vuoden 2017 aikana ryhmässä on keskitytty mm. nykyisten palveluiden kuvauksiin sekä asiakkuuksiin ja synergioihin kuntiin jäävien ja maakuntaan siirtyvien toimintojen välillä. Esivalmistelutyöryhmä on kokoontunut kahdeksan kertaa vuoden 2017 aikana. Ryhmä on lisäksi järjestänyt viisi eri tilaisuutta, joissa ympäristöterveydenhuollon prosesseja ja maakuntaan siirtymistä on käyty läpi yhdessä Uudenmaan alueella ympäristöterveydenhuoltoa tekevän henkilöstön kanssa. Valmistelu jatkuu vuonna 2018.

Ympäristöterveydenhuollon (so. terveysvalvonnan ja eläinlääkintähuollon tulosyksiköiden) palvelut tulevat siirtymään maakunnan järjestettäväksi vuoden 2020 alussa, jos vireillä oleva sote- ja maakuntauudistus toteutuu suunnitellulla tavalla. Tehtäväsiirron lisäksi ympäristökeskuksen työntekijämäärä vähenee 25–27 työntekijällä, ja sopijakuntien yhteistoimintakorvaukset alenevat noin 70 %. Sote- ja maakuntauudistus tulee vaikuttamaan kaikkien ympäristökeskuksen työntekijöiden tehtäviin, ja siihen valmistautuminen työllistää ympäristökeskusta vielä vuosien 2018 ja 2019 aikana.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus teki viime vuonna sopijakuntiensa kaupungin- ja kunnanjohtajille esityksen ympäristökeskuksen toiminnasta sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen. Sopijakuntien kaupungin- ja kunnanjohtajat ovat linjanneet, että ympäristökeskus jatkaa toimintaansa seudullisena ympäristönsuojeluviranomaisena maakuntauudistuksen jälkeen, jos ympäristöterveydenhuolto siirtyy maakunnan järjestämisvastuulle.

Esitän parhaimmat kiitokseni ympäristökeskuksen työntekijöille, Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnalle, ympäristökeskuksen ohjausryhmälle sekä kaikille yhteistyökumppaneillemme tuloksellisesta ja hyvin onnistuneesta vuodesta 2017.

Tuusulassa 18.5.2018
Risto Mansikkamäki
ympäristökeskuksen johtaja

1. KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖKESKUS

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on Tuusulan kunnan isännöimä seudullinen palvelukeskus, joka tuottaa Järvenpään ja Keravan kaupunkien sekä Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaispalvelut. Ympäristökeskus on aloittanut toimintansa vuonna 2009.

1.1 Organisaatio

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen tehtäväkokonaisuus on järjestetty viiteen tulosyksikköön. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät on jaettu terveysvalvontaan ja eläinlääkintähuoltoon. Ympäristönsuojelun lupa- ja valvontatehtävät on eriytetty ympäristövalvonnan tulosyksikköön ja ympäristönsuojelun yleistehtävät ympäristönsuojelun tulosyksikköön. Hallinnon tulosyksikkö huolehtii ympäristökeskuksen yhteisistä tukipalveluista.

Terveysvalvonnan tulosyksikkö vastaa muun muassa kunnan terveydensuojeluviranomaisen tehtävistä sekä elintarvike-, tupakka- ja nikotiinikorvaustuotteiden valvonnasta. Eläinlääkintähuollon tulosyksikön vastuulla ovat eläinlääkintähuollon toimeenpano ja valvonta sekä kunnalle kuuluvat eläinsuojelu- ja eläintautitehtävät.

Ympäristövalvonnan tulosyksikkö vastaa ympäristönsuojeluviranomaisen lupa- ja valvontatehtävistä (ml. maa-aineslain mukaiset tehtävät) sekä leirintäalueviranomaisen tehtävistä. Ympäristönsuojelun tulosyksikkö huolehtii ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista ympäristönsuojelun yleistehtävistä kuten ympäristön tilaa koskevista selvityksistä, ympäristön tilan seurannasta, ympäristönsuojelun asiantuntijapalveluista sekä ympäristönsuojelun neuvonnasta ja valistuksesta.

1.2 Henkilöstö

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa oli vuoden 2017 lopussa yhteensä 45 palvelussuhdetta, joista 41 on ollut vakituista ja neljä määräaikaista. Yksi vakituisista palvelussuhteista on ollut osa-aikainen (ks. taulukko 1). Edellä mainituissa luvuissa ei ole mukana ulkopuolisia päivystäviä eläinlääkäreitä. Heidät mukaan luettuna ympäristökeskuksen henkilöresurssi vuonna 2017 oli 45,2 htv (so. palkallisten palveluksessaolopäivien lukumäärä kalenteripäivinä). Ympäristökeskuksessa oli sairauspoissaoloja vuonna 2017 yhteensä 549 henkilötyöpäivää.

Taulukko 1. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen työntekijät vuonna 2017. (Tiedot 31.12.2017.)

Ympäristökeskuksen työntekijät		kpl
Vakinaiset	Kokoaikaiset	40
	Osa-aikaiset	1
Määräaikaiset	Kokoaikaiset	4
	Osa-aikaiset	0
Yhteensä		45

1.3 Talous

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimintakulut ja -tuotot olivat vuoden 2017 talousarviossa 3 592 501 euroa, siten että toimintakatteeksi jäi nolla euroa. Sopijakuntien yhteistoimintakorvausten osuus talousarvion mukaisista toimintatuotoista oli 2 961 151 € (taulukko 2).

Taulukko 2. Sopijakuntien yhteistoimintakorvausten (€/v) jakautuminen ympäristökeskuksen eri tulosyksiköille vuoden 2017 talousarviossa.

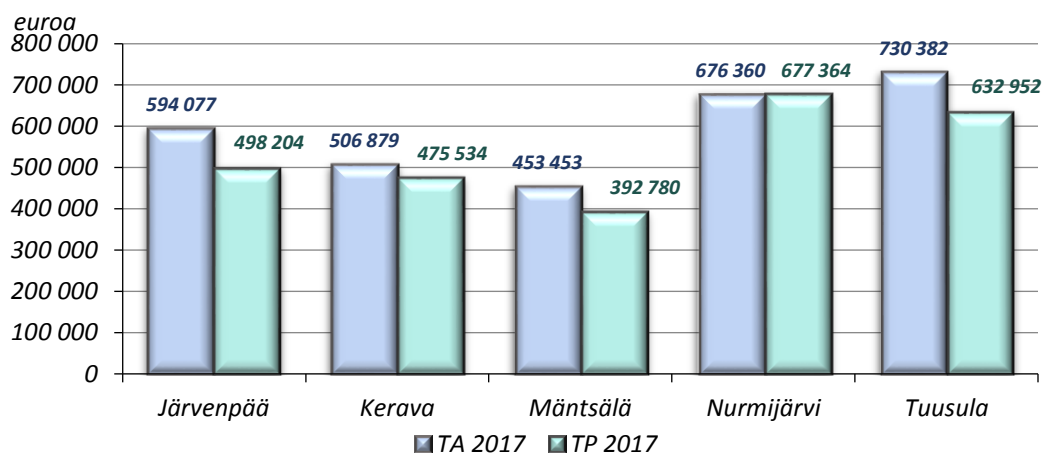
Sopijakunta	€/v					
	Hallinto	Ympäristövalvonta	Ympäristönsuojelu	Terveysvalvonta	Eläinlääkintähuolto	Yhteensä
Järvenpää	164 484	64 021	54 427	205 045	106 101	594 077
Kerava	141 911	25 627	51 100	189 655	98 586	506 879
Mäntsälä	83 159	51 697	62 085	126 014	130 499	453 453
Nurmijärvi	168 493	97 691	82 784	169 196	158 196	676 360
Tuusula	154 605	113 173	82 614	204 683	175 308	730 382
Yhteensä	712 651	352 209	333 010	894 593	668 689	2 961 151

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus teki vuonna 2017 positiivisen toimintakatteen (284 318,45 €) ennen sopijakuntien yhteistoimintakorvausten palautuksia ja lisämaksuja. Ympäristökeskuksen toimintatuotot ylittyivät (102,77 %) talousarviossa arvioidusta ja toimintakulut jäivät arvioitua pienemmiksi (94,85 %). Ks. taulukko 3 ja kuva 1.

Taulukko 3. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen talousarvion mukaiset sekä toteutuneet toimintatuotot ja -kulut vuonna 2017 ennen yhteistoimintakorvausten palautuksia ja lisämaksuja.

Selite	TA 2017	Tot. 31.12.2017	Erotus	Tot.-%
Toimintatuotot	3 592 501	3 691 971	99 470	102,77
Toimintakulut	-3 592 501	-3 407 652	184 849	94,85
Toimintakate	0	284 318	284 318	

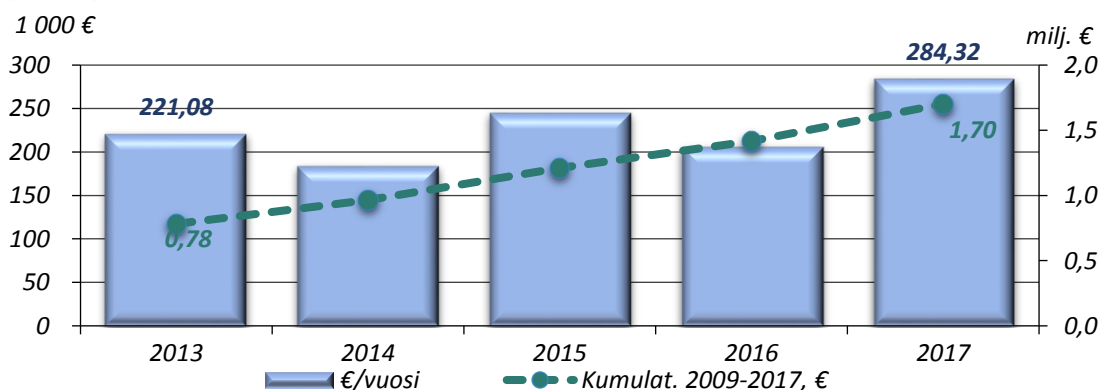

Kuva 1. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien talousarvion (TA) mukaiset ja tilinpäätöksessä toteutuneet (TP) yhteistoimintakorvaukset vuonna 2017.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta antoi ympäristökeskuksen vuoden 2017 toimintaa koskevan toiminta- ja tilinpäätöskertomuksen 13.2.2018. Lautakunnan päätöksen sekä vuoden 2017 tilinpäätöstietojen sulkeutumisen jälkeen ympäristökeskus on havainnut terveystalon ja eläinlääkintähuollon vuoden 2017 palveluiden suoritiedoissa puutteita, jotka vaikuttavat kyseisten tulosyksiköiden toimintamenojen sopijakuntaan kohdentumiseen. Terveystalon tulosyksikön vuoden 2017 suoritiedoista on päätöksentekojärjestelmän uudistamisen johdosta puuttunut osa tupakkatuotteiden myyntiluvista. Eläinlääkintähuollon tulosyksikön vuoden 2017 potilastiedoista osa Keravan ja Tuusulan tiedoista on puolestaan kirjautunut väärin. Ympäristökeskus on oikaissut vuoden 2017 tilinpäätökseen edellä kerrotuista syistä jääneet sopijakuntien yhteistoimintakorvausten palautukset ja lisämaksut maaliskuun 2018 yhteistoimintakorvauksissa. Muutettuna vuoden 2017 tilinpäätöstietoihin oikaisu tarkoittaisi, että kaikki ympäristökeskuksen sopijakunnat (myös Nurmijärvi) saavat palautusta vuoden 2017 yhteistoimintakorvauksistaan.

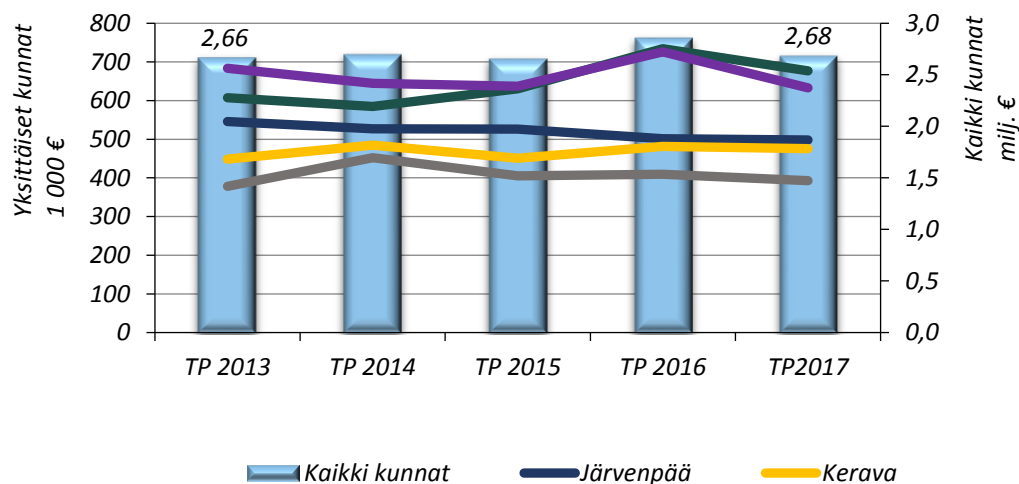
Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on vuosina 2013–2017 palauttanut sopijakuntien yhteistoimintakorvauksia yhteensä keskimäärin 228 000 €/v. Koko toimintakautenaan 2009–2017 ympäristökeskuksen kumulatiiviset palautukset sopijakunnille ovat olleet noin 1,70 milj. € (kuva 2).

Kuva 2. Yhteenlasketut sopijakuntien yhteistoimintakorvausten palautukset vuosina 2013–2017 sekä yhteistoimintakorvausten palautusten kumulatiivinen kokonaismäärä vuosina 2009–2017 (kuvaajassa ajanjaksolla 2013–2017).

Kuvassa 3 on esitetty sopijakuntien yhteistoimintakorvausten kehitys vuosina 2013–2017.

Kuva 3. Ympäristökeskuksen sopijakuntien yhteistoimintakorvausten kehitys vuosina 2013–2017.

1.4 Toimitilat

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimitiloissa ei ole tapahtunut muutoksia vuoden 2017 aikana. Ympäristökeskuksella on Tuusulan Marianlinnassa toimitiloja yhteensä 824,5 m² (taulukko 4). Tämän lisäksi ympäristökeskuksella on eläinlääkärin vastaanottotilat Järvenpäässä (90 m²), Nurmijärvellä (152 m²) ja Tuusulassa (109 m²).

Taulukko 4. Ympäristökeskuksen toimitilat Tuusulan Marianlinnassa.

Käyttöönotto	Tilan käyttö	Kerros	Pinta-ala, m ²
1.2.2011	Varasto	kellari	19,0
1.2.2011	Neuvotteluhuone	2	43,0
1.2.2011	Ympäristövalvonta	2	57,0
1.2.2011	Ympäristövalvonta	2	48,0
1.9.2014	Terveysvalvonta Ympäristövalvonta	2	83,0
1.2.2011	Terveysvalvonta	3	293,0
1.2.2011	Hallinto Eläinlääkintähuolto	4	132,0
1.2.2011	Hallinto	4	44,5
1.2.2011	Ympäristönsuojelu	4	57,0
1.12.2015	Ympäristönsuojelu	4	48,0
Yhteensä			824,5

Ympäristökeskuksen tilavuokrat vuonna 2017 olivat noin 204 000 euroa ja toimitilojen siivouskulut noin 31 000 euroa (ks. taulukot 5 ja 6).

Taulukko 5. Ympäristökeskuksen toimitilojen vuokratustannukset vuonna 2017.

Toimitilat		€/kk	€/v	€/kk/m ²
Marianlinna	Toimistotilat	13 291,15	159 493,80	16,5
	Varasto	183,3	2 199,60	9,6
Vastaanotot	Järvenpää	1 048,00	12 576,00	11,64
	Nurmijärvi	2 025,92	24 311,04	13,33
	Tuusula	412,9	4 954,80	3,79
Yhteensä		16 961,27	203 535,24	

Taulukko 6. Ympäristökeskuksen toimitilojen siivouskulut vuonna 2017.

Toimitilat		€/kk	€/v	€/kk/m ²
Marianlinna		833,00	9 996,00	1,01
Vastaanotot	Järvenpää	480,25	5 763,00	5,34
	Nurmijärvi	503,00	6 036,00	3,31
	Tuusula	750,00	9 000,00	6,88
Yhteensä		2 566,25	30 795,00	

1.5 Yhteistyön kehittäminen sopijakuntien kanssa

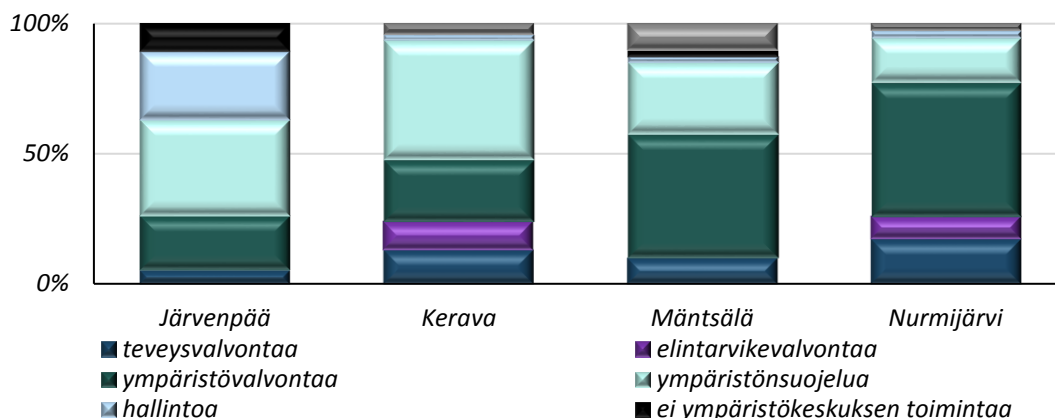
Lähityöskentelykokeilu

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus käynnisti syyskuussa 2017 vuoden kestävästä lähityöskentelykokeilun Tuusulaa lukuun ottamatta muissa sopijakunnissaan. Lähityöskentelykokeilun tavoitteena on ympäristökeskuksen ohjausryhmän toiveen mukaisesti parantaa ympäristökeskuksen työntekijöiden saavutettavuutta sopijakunnissa sekä muutenkin kehittää ympäristökeskuksen palveluita. Kokeilun tulokset otetaan lisäksi huomioon suunniteltaessa ympäristökeskuksen palveluita ja toimintaa vuoden 2020 soite- ja maakuntaudistuksen jälkeen.

Järvenpään kaupunki pääsi mukaan lähityöskentelykokeiluun jonkin verran muita sopijakuntia myöhemmin, ja ympäristökeskus joutui pidättäytymään tammikuussa 2018 Järvenpään lähityöskentelyn jatkamisesta työpisteessä ilmenneiden sisäilmaongelmien vuoksi.

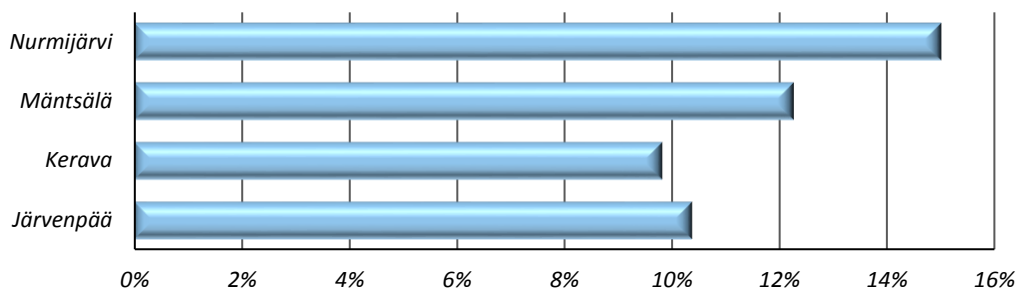
Lähityöskentelykokeiluun osallistuvissa sopijakunnissa on ollut yhtenä päivänä viikosta ympäristökeskuksen työntekijä tarjoamassa asiantuntija-apua sopijakuntien työntekijöille. Ympäristökeskus on kevääseen 2018 (7.5.2018) mennessä tehnyt kokeiluun osallistuvissa sopijakunnissaan yhteensä 108 lähityöpäivää, joiden aikana on ollut 125 tapaamista sopijakuntien työntekijöiden kanssa (so. keskimäärin 1,2 tapaamista per lähityöpäivä). Suurin osa (n. 37 %) tapaamisista on koskenut ympäristövalvonnan tulosityksikön palveluita, vaikka palvelutarpeessa on ollut myös kuntakohtaista vaihtelua (ks. kuva 4).

Kuva 4. Ympäristökeskuksen sopijakuntien työntekijöiden palvelutarpeiden (so. yhteydenottojen suhteellinen osuus) kohdistuminen ympäristökeskuksen eri tehtäväkokonaisuuksiin sekä luokittelemattomiin (muuta) ja ympäristökeskukselle kuulumattomiin tehtäviin.

Yli puolessa (61 %) lähityöskentelyn tapaamisista ympäristökeskuksen työntekijä on kyennyt antamaan riittävän palvelun heti sopijakunnan työntekijälle, mutta osaan palvelutarpeesta on jouduttu tekemään lisäselvityksiä. Sopijakuntien työntekijöiden palvelemiseen liittyvää työaikaa on ollut keskimäärin vain noin 12 % lähityöskentelyn kokonaistyöajasta (ks. kuva 5).

Kuva 5. Ajankäytön tehokkuus sopijakunnittain ympäristökeskuksen lähityöskentelykokeilussa (so. sopijakuntien työntekijöiden palveluun käytetyn ajan suhteellinen osuus lähityöskentelyn kokonaistyöajasta).

Sopijakuntien edustajat ovat kuntakohtaisissa kehittämiskeskusteluissa esittäneet kokeensa kunnissa tapahtuvan lähityöskentelyn hyödyllisenä. Lähityöskentelyn kehittämiseksi on kuitenkin esitetty harvemmin järjestettäviä ja teemoitettuja kuntakohtaisia tapaamisia, jolloin lähityöskentelyn tehokkuutta voidaan parantaa.

Kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus käynnisti alkuvuodesta 2018 sopijakuntiansa kanssa kuntakohtaiset kehittämiskeskustelut, joiden yhtenä tehtävän on ollut arvioida kunkin kunnan ja ympäristökeskuksen edellisen vuoden yhteistyötä.

Sopijakuntien ja ympäristökeskuksen välisen yhteistyön todettiin kaikissa kunnissa kehittyneen vuosien aikana parempaan suuntaan. Ympäristökeskuksen ja yksittäisten sopijakuntien välinen yhteistyö on vuoden 2017 aikana vaihdellut kuntien yhdyskunta- ja palvelurakenteesta, kuntien omasta palvelutarpeesta sekä ympäristökeskuksen resurssitilanteesta riippuen.

Järvenpään kaupungin edustajien kanssa käydyssä kehittämiskeskustelussa vuoden 2017 yhteistyöstä nousi esiin muun muassa seuraavaa:

- Kaupungin tilapalveluiden (Mestari toiminta Oy) ja terveystarkastuksen välinen yhteistyö koulu- ja päiväkotikiinteistöjen sisäilma-asioiden hoidossa on toiminut hyvin.
- Kaupungin alueella tapahtuvan vilkkaan rakentamisen ympäristöhäiriöt ovat työllistäneet ympäristövalvontaa.
- Kaupungin kaavoitus on saanut ympäristönsuojelun tulostyöryhmän asiantuntija-apua maankäytön suunnitteluun liittyvissä luonto- ja ympäristöasioissa. Ympäristökeskus on myös päässyt osallistumaan Järvenpään uuden yleiskaavan valmisteluun.

Keravan kaupungin edustajien kanssa käydyssä keskustelussa vuoden 2017 yhteistyöstä tuotiin esiin muun ohella seuraavaa:

- Keravan rakennusvalvonta hoitaa ympäristökeskuksen näkökulmasta sopijakuntien rakennusvalvonnasta parhaiten rakennetun ympäristön siisteyden valvontaa.
- Keravalta tulee ympäristökeskuksen sopijakunnista eniten vireille asuntotarkastuksia.
- Keravalta on tullut ympäristövalvontaan runsaasti rakentamiseen liittyviä meluilmoituksia.
- Keravan kaupungin edustajat kokivat Keravan saaneensa ympäristökeskukselta toiminnanharjoittajana huonoa palvelua yksittäisen hankkeen lupakäsittelyssä ja valvonnassa.

Mäntsälän kunnan ja ympäristökeskuksen edustajien välisessä kehittämiskeskustelussa vuoden 2017 yhteistyön osalta otettiin esille muun muassa seuraavia asioita:

- Ympäristökeskus on osallistunut Kirkonkylän ja Hyökännummen osayleiskaavojen valuma-alue selvityksiin sekä antanut asiantuntija-apuaan Lempivaaran asemakaavaan liittyvässä hulevesien hallinnan ja meluntorjunnan suunnittelussa.
- Mäntsälän rakennusvalvonta ei ole ympäristökeskuksen näkökulmasta pyytänyt terveystarkastuksen tulostyöryhmältä tarpeellisia lausuntoja kaikista koulu- ja päiväkotihankkeista jo suunnitelmien varhaisessa vaiheessa.

Nurmijärven kehittämiskeskustelussa arvioitiin kulunutta vuotta muun muassa seuraavasti:

- Kunnan ja ympäristökeskuksen välinen yhteistyö yleiskaavatasoisessa maankäytön suunnittelussa on kehittynyt.
- Ympäristökeskuksen ja kunnan rakennusvalvonnan välillä on ajoittain ollut näkemuseroja rakennetun ympäristön siisteyden valvonnasta, minkä vuoksi aiheen käsittelemistä ympäristökeskuksen ja kaikkien sopijakuntien kesken pidettiin aiheellisenä.
- Nurmijärven rakennusvalvonta on esimerkiksi pyytänyt terveystarkastuksen lausunnot elintarvikehuoneistojen sekä koulu- ja päiväkotirakennusten rakennuslupahakemuksista.
- Yhteistyö Nurmijärven tilakeskuksen ja ympäristökeskuksen terveystarkastuksen kesken on toiminut erinomaisesti.

Ympäristökeskuksen isäntäkuntana toimivan Tuusulan ja ympäristökeskuksen välisessä kehittämiskeskustelussa arviointiin vuoden 2017 yhteistyötä muun muassa seuraavasti:

- Ympäristökeskus on osallistunut lukuisiin Tuusulan maankäytön suunnittelua ja ympäristönsuojelua koskeviin selvityksiin ja hankkeisiin (esim. Tuusulanjärven ja Rusutjärven kunnostushankkeet, Tuusulan pienvesiselvitys, Mätäken pohjavesialueen suojelusuunnitelman tarkistaminen, Rusutjärven pohjavesialueen geologinen rakenneselvitys, Hyrylän pohjavesialueen antoisuus selvitys ja Urheilupuiston hule- ja pohjavesitarkastelu)

- Tuusulassa on ympäristökeskuksen muista sopijakunnista poiketen kunnan eri hallinnonalojen edustajista ja ulkopuolista asiantuntijoista koostuva pohjavesialueiden seuranta-työryhmä, jonka työskentelyä ympäristökeskus pitää tärkeänä pohjaveden suojelun ja maankäytön suunnittelun yhteensovittamisessa.
- Ympäristökeskuksen näkökulmasta yhteistyö maankäytön suunnittelussa ja julkisten rakennusten energiatehokkuushankkeessa on ollut kunnan taholta esimerkillistä.
- Ympäristökeskus toivoo, että Tuusulan kunta suunnittelisi ja toteuttaisi ympäristöluvan varaiset ja/tai meluilmoituksilla toteutettavat louhintahankkeensa siten kokonaisvaltaisesti, ettei hankkeiden pilkkomisesta aiheudu turhaa ja ylimääräistä lupa- ja/tai ilmoituskäsittelyä. Erittäin tärkeää tämä on toteutusaikataulultaan kiireisissä hankkeissa.

Kuntatiedotteet

Ympäristökeskus otti vuonna 2017 käyttöön sopijakunnille osoitetut sähköiset kuntatiedotteet, joissa kerrotaan sopijakuntien kannalta ajankohtaista tietoa ympäristökeskuksen toiminnasta. Kuntatiedotteet on toimitettu ohjausryhmän kuntaedustajille sekä sopijakuntien kirjaimoihin, joista ne on pyydetty toimittamaan edelleen kaupungin/kunnan keskusjohtoon sekä tiedotteen aihe-alueet huomioon ottaen maankäytön suunnittelusta, rakennusvalvonnasta, kaupunki-/kuntatekniikasta, tilapalveluista, ruokahuollosta sekä kasvatus- ja sivistystoimesta vastaavalle taholle.

Vuonna 2017 ympäristökeskus julkaisi kuusi kuntatiedotetta, joissa käsiteltiin muun muassa ympäristökeskuksen vuoden 2016 toimintaa, vuoden 2016 yhteistoimintakorvausten palautuksia, sopijakuntiensa ympäristöterveydenhuollon ja ympäristönsuojelun viranomaispalveluiden kuvauksia Suomi.fi-palvelutietovarantoon, lähityöskentelykokeilua ja kuntakohtaisia ympäristönsuojelun työpareja, kuntakohtaisia kehittämiskeskusteluita, vireillä olevia ympäristö- ja maa-aineslupia, pohjavesialueiden luokituksen ja rajauksen tarkistamista sekä sote- ja maakuntauudistusta.

2. KESKI-UUDENMAAN YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Keski-Uudenmaan ympäristölautakuntaan kuuluu Tuusulan kunnan hallintosäännön sekä ympäristökeskuksen yhteistoimintasopimuksen mukaan viisitoista (15) jäsentä ja yhtä monta varajäsentä. Kukin sopijakunta on valinnut lautakuntaan kolme jäsentä ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet. Lautakunnan puheenjohtajuus ja varapuheenjohtajuus kiertävät kahden vuoden välein kuntakohtaisesti kuntien asukasluvun mukaisessa suuruusjärjestyksessä siten, että nimeämisyvuorossa asukasluvultaan suurin kunta nimeää puheenjohtajan ja toiseksi suurin kunta varapuheenjohtajan.

Uuden kuntalain myötä valtuustokauden 2013–2016 luottamushenkilöelinten toimikausi jatkui toukokuun 2017 loppuun saakka, ja samalla uusien luottamushenkilöiden toimikausi alkoi 1.6.2017. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan asettaminen kuitenkin viivästyi siten, että uusi lautakunta pääsi aloittamaan toimintansa vasta 11.12.2017. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan kokoonpano vuonna 2017 on esitetty taulukiossa 7 ja 8.

Taulukko 7. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan jäsenet ja varajäsenet sekä heidän luottamustehävänsä 11.12.2017 saakka.

Sopijakunta	Jäsen	Varajäsen
Järvenpää	Lehto Risto	Lohtander Minna
	Paloheimo Irja	Bulut Emil
	Siltasari-Peltonen Tuula	Pyy Markku 28.5.2017 saakka Marketta Pohjanheimo 29.5.2017 alkaen
Kerava	Nieminen Matti	Maja Tapio
	Pihola Ville	Hahtala Riitta-Liisa
	Salmela-Vierisalo Satu	Nuutinen Hannu
Mäntsälä	Ravolainen-Rinne Heta	Laine Markku
	Sundberg Anneli puheenjohtaja	Eerola Asko
	Ylismiö Kalevi	Mäkipää Marja-Leena
Nurmijärvi	Harjunen Irene	Pölönen Ilpo
	Kivinen Yrjö	Fihlman Mari
	Latva Jerry varapuheenjohtaja	Pihlaja Matti
Tuusula	Huuhtanen Pasi	Auranen Irma
	Oksanen Matti	Kulmala Marja-Leena
	Seuna Veikko	Hahtala Riita-Liisa

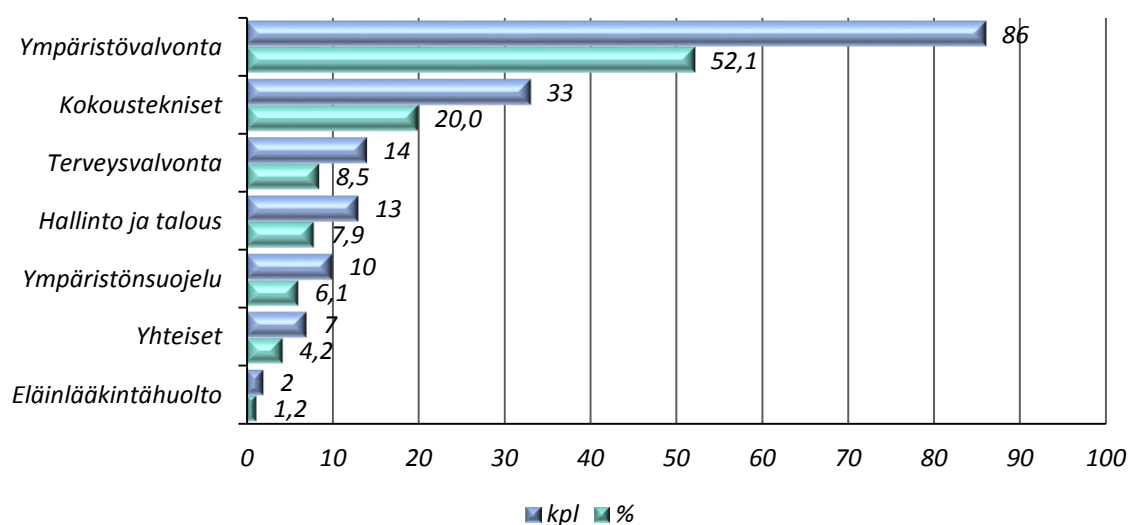

Taulukko 8. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan jäsenet ja varajäsenet sekä heidän luottamustehdänsä 11.12.2017 alkaen.

Sopijakunta	Jäsen	Varajäsen
Järvenpää	Hono Jaana varapuheenjohtaja	Tallgren Jouni
	Miettinen Jukka	Lehtola Lea
	Piironen Sanna	Kukkonen Esa
Kerava	Enjala Paul	Tuomi Tarja
	Kinnunen Pirjo	Höök Matti
	Timonen Paavo	Harjula-Jalonen Leena
Mäntsälä	Leino Timo	Turunen Maarit
	Salonen Jaska	Laine Hanna
	Tähkää Antti	Linjama-Lehtinen Ulla
Nurmijärvi	Kivinen Yrjö puheenjohtaja	Nykopp Mia
	Toikkanen Hannu	Tuomisto Leena
	Rauhala Satu	Tiirikainen Tapio
Tuusula	Harkimo Riitta	Stellberg Kari
	Heino Mika	Ahola-Leppänen Mirja
	Maula Pirjo	Vaittinen Antti

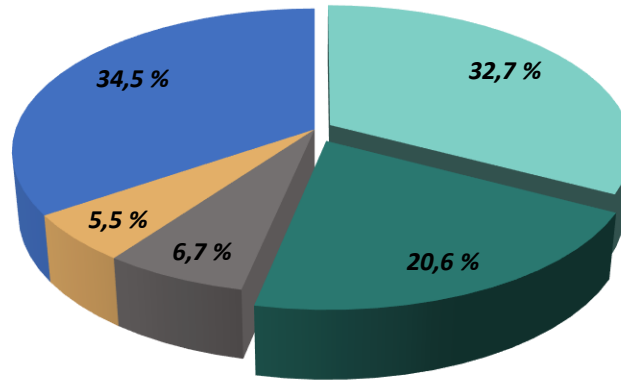
Päätyneen valtuustokauden ympäristölautakunta kokoontui vuonna 2017 kaikkiaan 10 kertaa ja uusi lautakunta kerran. Ympäristölautakunnan jäsenten ja varajäsenten kesimääräinen osallistumisaste kokouksiin vuoden 2017 aikana on ollut 89,7 %. Kuusi vanhan lautakunnan jäsentä osallistui kaikkiin 10 kokoukseen, ja 12 uuden lautakunnan jäsentä osallistui joulukuussa (so. 19.12.2017) pidettyyn vuoden viimeiseen kokoukseen.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta käsitteli vuoden 2017 kokouksissa yhteensä 165 kokousasiaa, joista vähän yli puolet (52,1 %) on ollut ympäristövalvonnan tulosyksikön valmistelua (kuva 6)

Kuva 6. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan vuonna 2017 käsittelemien kokousasioiden (165 kpl) jakautuminen eri tulosyksiköiden valmistelemaan sekä tulosyksiköiden yhteisiin ja kokousteknisiin asioihin.

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunta on käsitellyt vuonna 2017 poikkeuksellisen runsaasti kalliokiviaineksen louhintaan ja maankaatopaikkatoimintaan liittyviä lupa- ja valvonta-asioita sekä vesihuollon vapautushakemuksia (kuva 7).

■ Lupa-asia ■ Valvonta-asia ■ Lausuntoasia ■ Valitusasia ■ Muu asia

Kuva 7. Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan vuonna 2017 käsittelemät kokousasiat (165 kpl) jaoteltuina lupa- ja valvonta-asioihin, lausuntoasioihin, valitusasioihin sekä muihin asioihin.

3. YMPÄRISTÖKESKUKSEN OHJAUSRYHMÄ

Ympäristökeskuksen sopijakunnat ja kuntien henkilöstöjärjestöt ovat nimenneet ohjausryhmän, jossa on yksi viranhaltijaedustaja kustakin sopijakunnasta sekä yksi yhteinen henkilöstön edustaja. Ohjausryhmän tehtävänä on valvoa sopijakuntien etuja ja yhteistoimintasopimuksen toteutumista ympäristökeskuksen toiminnassa sekä toimia kuntien ja ympäristökeskuksen yhteistyöelimenä. Ympäristökeskuksen johtaja edustaa Keski-Uudenmaan ympäristökeskusta ohjausryhmässä. Ohjausryhmä ei tee ympäristökeskusta tai ympäristölautakuntaa sitovia ratkaisuja, vaan sen päätökset ovat sopijakuntien edunvalvontaan liittyvää ohjeistusta.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ohjausryhmän kokoonpano vuonna 2017 on esitetty taulukossa 9.

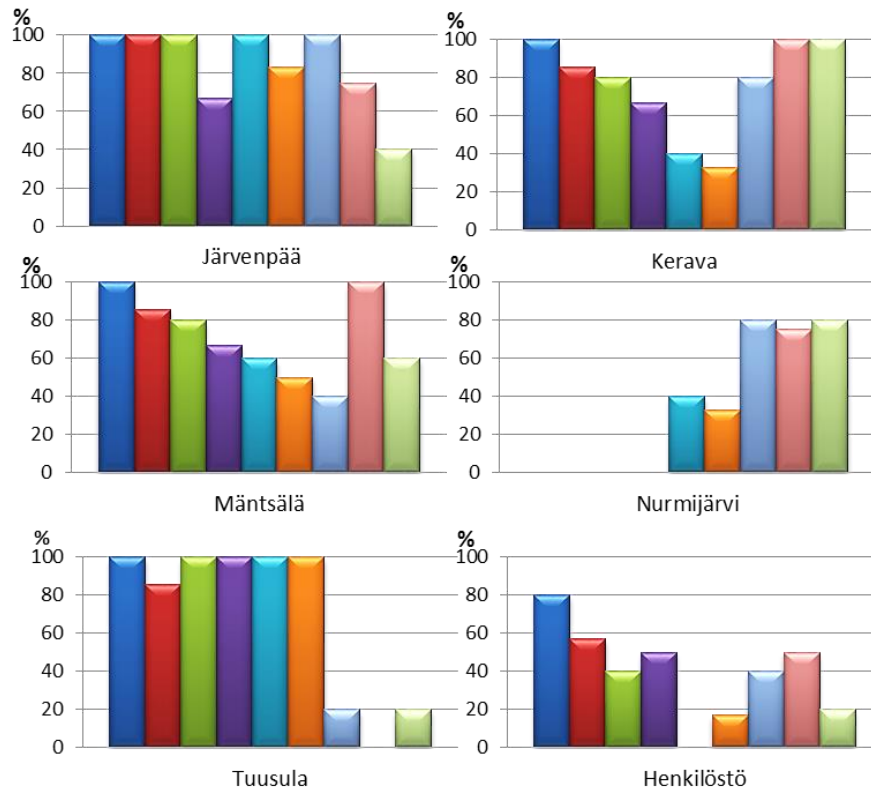
Taulukko 9. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen ohjausryhmän jäsenet ja varajäsenet vuonna 2017.

<i>Kunta / taho, jota edustaa</i>	<i>Jäsen</i>	<i>Varajäsen</i>
Järvenpää	<i>Antti Nikkanen hankekehityspäällikkö</i>	<i>Kaarina Laine suunnittelupäällikkö</i>
Kerava	<i>Tiina Hartman kaupungeodeetti</i>	<i>Ari Vesikkala asuntotoimenpäällikkö</i>
Mäntsälä	<i>Lauri Pouru kaavoitusjohtaja varapuheenjohtaja</i>	-
Nurmijärvi	<i>Ilkka Ruutu tekninen johtaja puheenjohtaja</i>	<i>Heikki Mälkki rakennustarkastaja</i>
Tuusula	<i>Petri Juhola yhdyskuntatekniikan päällikkö</i>	<i>Asko Honkanen kaavoituspäällikkö</i>
Henkilöstö	<i>Jukka Lehtonen</i>	-

Ohjausryhmä kokoontui vuoden 2017 aikana viisi kertaa. Ohjausryhmä on kokouksissaan käsitellyt muun muassa ympäristökeskuksen asemaa sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen, vuoden 2018 palvelusopimusta, ympäristökeskuksen lähityöskentelykokeilua ja kuntakohtaisia kehittämiskeskusteluita.

Ympäristökeskuksen ohjausryhmän jäsenten osallistumisaktiivisuus ohjausryhmän kokouksiin on vaihdellut runsaasti vuosien aikana (kuva 8). Ympäristökeskuksen ja sopijakuntien välissä kehittämiskeskusteluissa on käsitelty muun ohella myös ohjausryhmän työskentelyä ja korostettu sen merkitystä sopijakuntien ja ympäristökeskuksen välisessä tiedonkulussa.

Kuva 8. Ympäristökeskuksen ohjausryhmän kuntajäsenten sekä henkilöstön edustajan osallistumisaktiivisuudet ohjausryhmän kokouksiin 2009–2017 (Nurmijärvi 2013–2017).

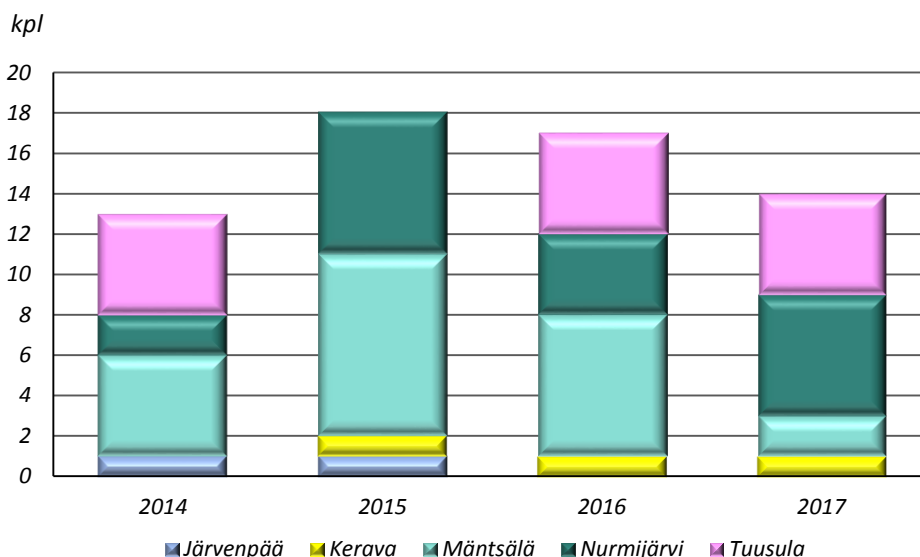
4. YMPÄRISTÖVALVONTA

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksessa ympäristövalvonnan tulosityksikkö vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuluvista lupa-, ilmoitus- ja valvontatehtävistä. Ympäristövalvonta valmistelee ympäristölautakunnalle myös muun muassa ympäristönsuojelulain (YSL) ja vesilain (VL) sekä maa-aineslain (MAL) mukaisista lupa- ja ilmoitusasioista muille viranomaisille annettavat lausunnot. Viranhaltijalausuntoja annetaan toimintasäännön mukaisesti esimerkiksi tarkkailuohjelmista ja ympäristönsuojelulain ilmoitusasioista. Ympäristövalvonnan tulosityksikkö antaa yhdessä terveystoiminnan kanssa tarvittavat lausunnot sopijakunnissa vireillä olevista rakennuslupahakemuksista esimerkiksi jätevesiasioissa.

4.1 Ympäristönsuojelulain lupa- ja ilmoituspäätökset sekä rekisteröinnit

Vuonna 2017 tehtiin 14 ympäristölupaa koskevaa päätöstä. Vuonna 2017 tehtiin lisäksi Mäntsälän kunnan alueelle kaksi yhteislupaa, joissa samassa ratkaisussa käsiteltiin sekä ympäristölupa että maa-aineslupa. Ympäristölupa on myönnetty viidelle uudelle lupalaitokselle. Viisi päätöstä on koskenut toiminnan olennaista muutosta tai jatkolupaa olemassa olevalle toiminnalle. Toiminnan lopettamisen vuoksi on rautettu neljä ympäristölupaa. Vuonna 2017 ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika oli 12 kuukautta.

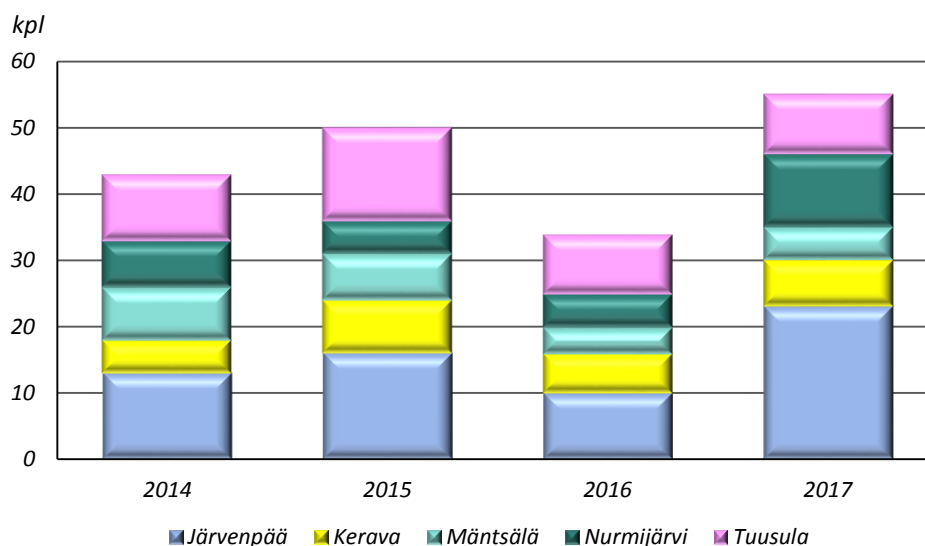
Ympäristövalvonnassa oli vuoden 2017 lopussa vireillä 11 ympäristölupahakemusta, mikä on yhdeksän vähemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Vireillä olevien lupahakemusten määrä on aiemmista vuosista saatu hieman laskuun. Vuonna 2017 myös ympäristölupien keskimääräinen käsittelyaika oli hieman lyhempi kuin edellisvuonna. Kussa 9 on esitetty vuosina 2014–2017 ratkaissut ympäristölupapäätökset.

Kuva 9. Ympäristölupapäätökset kunnittain vuosina 2014–2017.

Vuonna 2017 ympäristönsuojelulain mukaisista ilmoituksista tehtiin ympäristövalvonnassa 55 päätöstä. Näistä valtaosa oli ilmoituksia erityisen häiritsevistä melusta tai tärinästä. Eniten

ilmoituksia on tullut vireille Järvenpäästä, jossa rakentaminen on ollut erityisen vilkasta. Tuusulan kunta on sopijakunnista ainoa, jossa ei ole voimassa olevia ympäristönsuojelumääräyksiä. Tämä näkyy myös Tuusulasta vireille tulleiden ilmoitusten määrässä (ks. kuva 10).

Kuva 10. Ympäristönsuojelulain mukaiset ilmoitukset kunnittain vuosina 2014 - 2017

Ympäristönsuojelulain mukaisia toiminnan rekisteröintejä on tehty vuoden 2017 aikana 13. Kaikki rekisteröinnit koskivat olemassa olevia toimintoja, jotka tulivat rekisteröitäviksi asetusten siirtymäsäännösten tai toiminnan muutoksen vuoksi. Keski-Uudenmaan alueen rekisteröitävistä laitoksista osa toimii edelleen aiemmin myönnetyn ympäristöluvan mukaisesti. Vuonna 2017 tulivat energiantuotantolaitokset rekisteröitäviksi asetuksen siirtymäsäännöksiensä mukaisesti. Ympäristönsuojelulain muutos lisäsi rekisteröinnin piiriin uusia toimialoja ja toimintoja, joten jatkossa rekisteröintien määrä tulee todennäköisesti lisääntymään. Taulukkoon 10 on koottu rekisteröinnit kunnittain vuosilta 2014–2017.

Taulukko 10. Rekisteröidyt toiminnot kunnittain vuosilta 2014–2017.

Sopijakunta	2014	2015	2016	2017
Järvenpää	0	1	0	3
Kerava	7	2	0	2
Mäntsälä	2	0	3	4
Nurmijärvi	1	5	1	2
Tuusula	1	5	0	2
Yhteensä	11	13	4	13

4.2 Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtävät

Ympäristönsuojeluviranomaisen säännöllistä valvontaa tehtiin vuonna 2017 lautakunnan hyväksymän valvontasuunnitelman ja -ohjelman mukaisesti. Suunnitelma sisältää myös jätelain säännöllisen valvonnan, joka toteutettiin vuonna 2017 valvontaprojektin muodossa. Ympäristönsuojeluviranomaisen valvontaa tullaan jatkossakin kohdentamaan suunnitelmalliseen valvontaan niin, että käytössä olevalla henkilöstöresurssilla saavutetaan ympäristön kannalta mahdollisimman suuri vaikuttavuus.

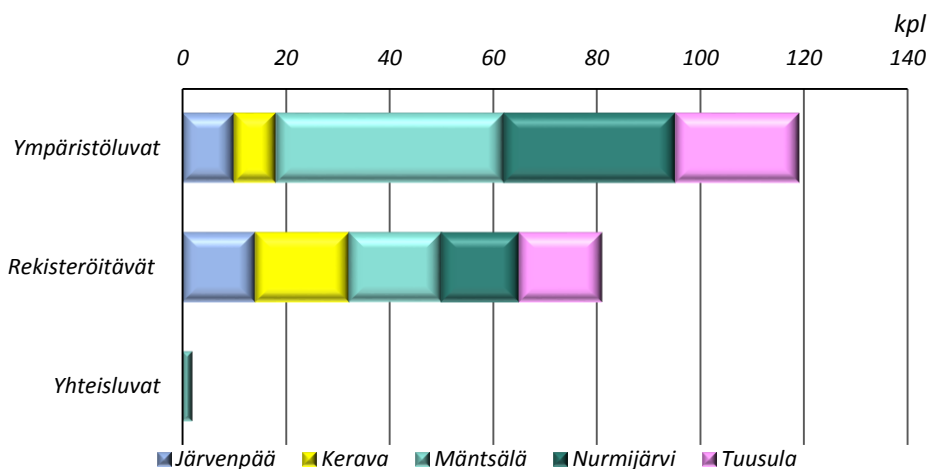

Säännöllisen valvonnan lisäksi ympäristönsuojeluviranomaisen valvontatehtäviin kuuluvat kirjallisesti vireillepannut asiat ja muut ilmoitukset ympäristössä havaituista haitoista eli toimenpidepyynnöt. Kirjalliset vireillepanot edellyttävät viranomaiselta aina valituskelpoisen päätöksen tekemistä, ja ne pyritään käsittelemään viivytystä. Sitä vastoin toimenpidepyyntöjen perusteella ei nykyisillä henkilöresursseilla ole aina ollut mahdollista ryhtyä välittömiin valvontatoimenpiteisiin. Valvonnan tarpeellisuus ja kiireellisyys joudutaan siten aina arvioimaan tapauskohtaisesti.

Ympäristönsuojelulain säännöllinen valvonta

Ympäristönsuojelulain lupa- ja rekisteröityjen toimintojen valvontaohjelman mukaista valvontaa ei vuonna 2017 ole pystytty määrällisesti toteuttamaan valvontaohjelman mukaisesti (ks. kuva 11). Ympäristölupalaitosten tarkastuksia on pystytty tekemään noin puolet ohjelman mukaisesta määrästä. Rekisteröitävien laitosten tarkastukset ovat toteutuneet suunnitellusti. Monessa valvontakohteessa on havaittu jatkotoimenpiteitä edellyttäviä puutteita lupaehtojen noudattamisessa. Valvonnan merkitys luvan noudattamiselle on osoittautunut todella merkittävaksi. Puutteet ovat olleet usein sitä merkittävämpiä mitä pidempi aika edellisestä valvontakäynnistä on ollut.

Tarkastusten lisäksi valvontasuunnitelman mukainen säännöllinen valvonta sisältää laitosten vuosiraporttien ja tarkkailutulosten valvonnan. Suoritteista perittävien maksujen vuoksi myös kirjallisen materiaalin valvontaan kiinnitettiin aiempaa enemmän huomiota ja tehtäviin käytettiin 2017 enemmän työaikaa kuin aiempina vuosina.

Kuva 11. Ympäristönsuojelulain säännöllisesti valvottavien kohteiden jakautuminen kunnittain vuonna 2017.

Ympäristönsuojelulain mukaisia valvontamaksuja perittiin vuonna 2017 yhteensä 19 600 euroa. Mäntsälästä valvontamaksuja kertyi reilu 5000 euroa, Nurmijärveltä noin 7 000 euroa ja Tuusulasta, Järvenpäästä ja Keravalta kaikista reilu 2 000 euroa.

Jätelain säännöllinen valvonta

Jätelain säännöllisen valvonnan kohteiden osalta tiedot ovat edelleen puutteelliset. Rekisteröitävät jätteiden keräystoiminnat ovat pääsääntöisesti tehneet rekisteröinti-ilmoitukset, ja rekisteröintitilanne on edelleen parantunut vuoden 2017 aikana. Nämä toiminnot ovat nyt melko hyvin tiedossa.

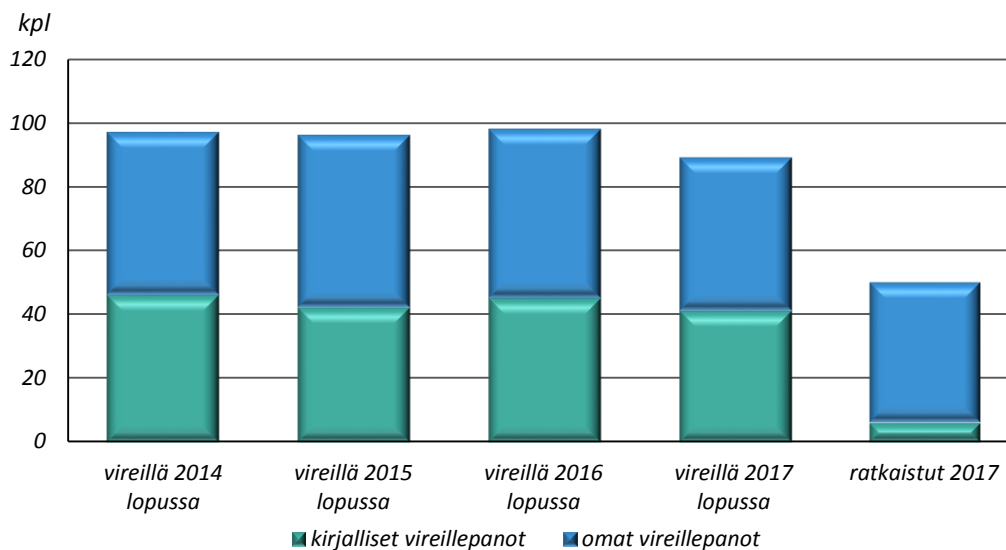

Jätelain säännöllisen valvonnan piiriin kuuluvat myös toiminnot, joissa syntyy vaarallista jätettä. Ne eivät ole rekisteröintivelvollisia, eikä niistä ole siksi kattavaa tietoa. Jätelain valvontaa tehtiin vuonna 2017 toimenpidepyyntöjen tai vireillepanojen perusteella. Lisäksi syksyllä 2017 jatkettiin valvontaprojektina vuonna 2016 tehtyjä autokorjaamojen vaarallisten jätteiden valvontaa. Projektin yhteydessä kaikkien sopijakuntien alueella tehtiin yhteensä lähes kolmekymmentä tarkastusta. Projektin tulokset osoittivat, että vaarallisten jätteiden tuottajien valvontaan on tarpeen suunnata nykyistä enemmän voimavaroja.

Vireillepanoasiat

Ympäristövalvonnassa oli vuoden 2017 lopussa vireillä 89 valvonta-asiata, joista 41 on tehty kirjallinen vireillepano. Muut 48 valvonta-asiata on vireillä viranomaisen omasta vireillepanosta. Vuoden 2017 aikana on tullut vireille 18 uutta valvonta-asiata, joiden käsittely on vielä kesken. Vastaavasti valvonta-asia on saatu loppuun käsiteltyä 51 tapauksen osalta.

Valvonta-asioiden käsittelyajat ovat edelleen pitkiä, eikä vuosittain tehtyjen ratkaisujen määrä ole ollut riittävä korjaamaan tilannetta. Erityisesti kirjallisten vireillepanojen käsittelyn osalta tilanne on ongelmallinen. Ympäristöriskiin perustuva työtehtävien priorisointi näkyy viranomaisen omasta vireillepanosta tehtyjen ratkaisujen suurempana osuutena. Vireillä olevien valvonta-asioiden määrä on pysynyt lähes samana vuosina 2014–2017 (ks. kuva 12).

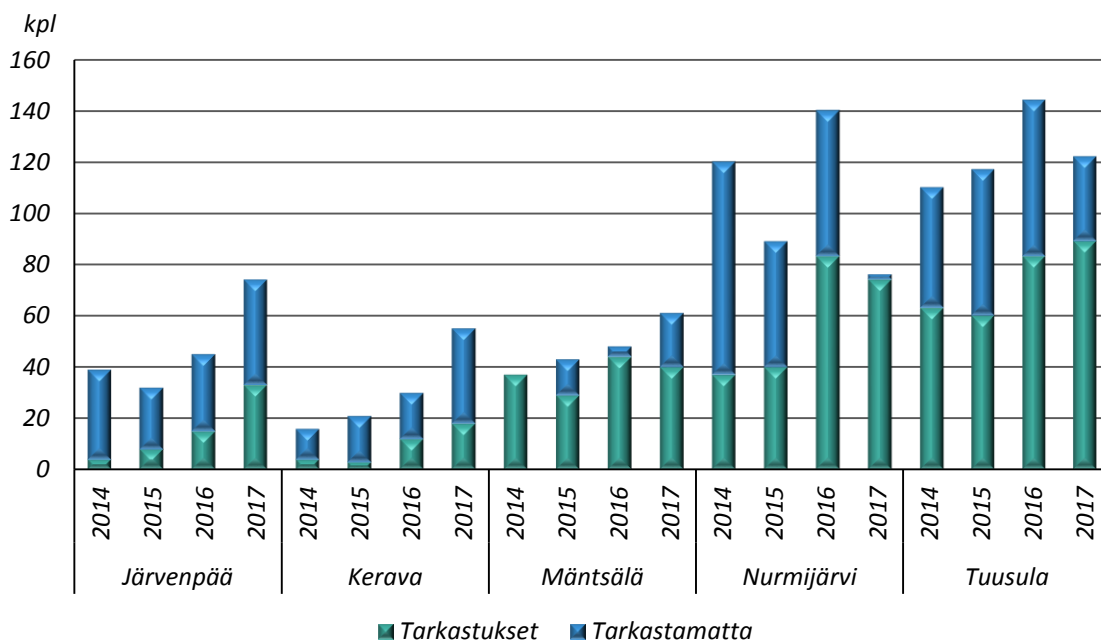

Kuva 12. Vuosien 2014–2017 lopussa vireillä olleiden valvonta-asioiden määrät sekä vuonna 2017 ratkaistut valvonta-asiat.

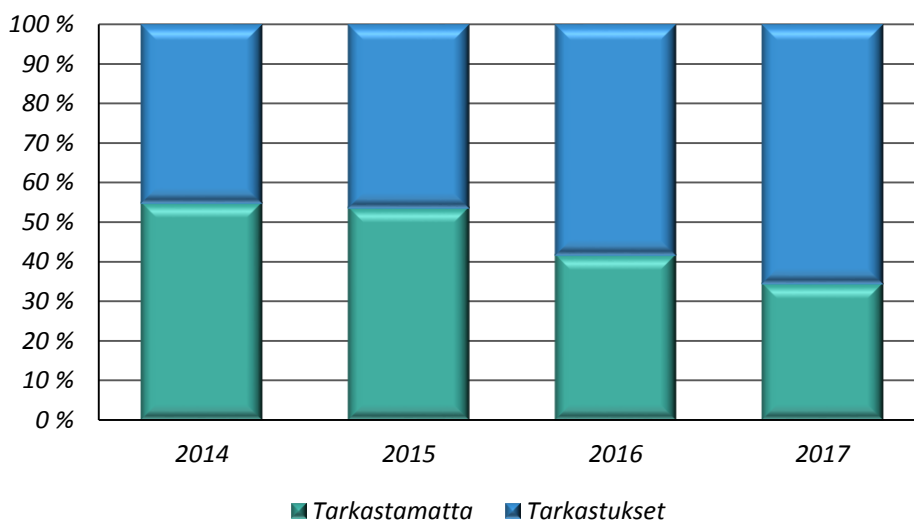
Laillisuusvalvonta

Vuoden 2017 aikana ympäristövalvonta kirjasi toimenpidepyyntöjä 388 kpl. Toimenpidepyyntöjen määrä oli edelleen suuri. Vuoden 2017 aikana tulleista toimenpidepyynnöistä 72 % on loppuun käsitelty. Kaikki toimenpidepyynnöt eivät ole edellyttäneet erillistä tarkastusta, mutta myös tarkastusten määrä lisääntyi edellisestä vuodesta (ks. kuvat 13 ja 14).

Kuva 13. Tarkastetut ja tarkastamattomat toimenpidepyynnöt kunnittain vuosina 2014–2017.

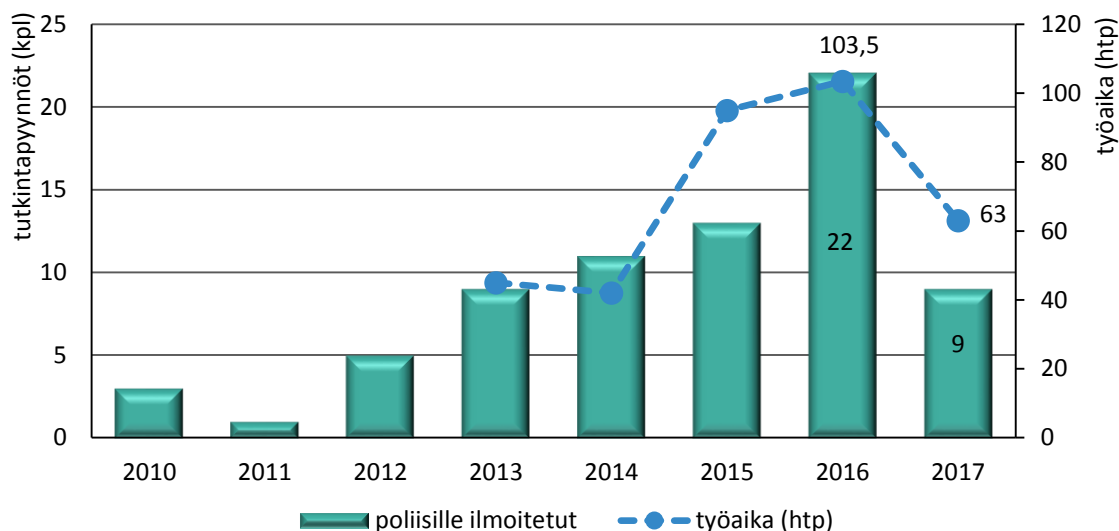
Kuva 14. Kaikkien tarkastettujen ja tarkastamattomien toimenpidepyyntöjen suhteelliset osuudet vuosien 2014–2017.

Tutkintapyynnöt

Ympäristövalvonta on aktiivisesti osallistunut valtakunnallisen ympäristörikosstrategian ja sen toimenpideohjelman mukaiseen viranomaisyhteistyöhön ja viranomaisten yhteiseen ympäristörikoskoulutukseen. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen alueen yhteistyöryhmän yhteistyöpäivä pidettiin vuonna 2017 Loviisassa.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus on tehnyt ympäristönsuojeluviranomaisen valvonta-asioiden vuonna 2017 poliisille yhdeksän tutkintapyyntöä. Ympäristövalvonta on avustanut poliisia näihin ja aiemmin tehtyihin tutkintapyyntöihin liittyvissä asioissa toimittamalla asioiden

hallinnolliseen käsittelyyn liittyviä asiakirjoja sekä muita selvityksiä. Viranhaltijoita on tutkin-
nassa ja oikeudenkäynneissä kuultu todistajina. Vuonna 2017 on ympäristörikosasioihin arvi-
oitu käytetyn 63 htp. Työajasta 3 % on mennyt Järvenpään, 44 % Mäntsälän, 30 % Nurmijärven
ja 22 % Tuusulan alueen asioihin. Keravan kaupungissa ei ole vuonna 2017 ollut vireillä ympä-
ristörikosasioita. Ympäristörikosasioihin käytetty työmäärä oli vuonna 2017 edellisiä huippu-
vuosia pienempi (ks. kuva 15).

Kuva 15. Poliisille ilmoitettujen asioiden määrä ja ympäristörikosasioihin käytetyn työmäärän kehitys. Työmäärää on seurattu vuodesta 2013 alkaen.

4.3 Vesihuoltolain mukainen valvonta

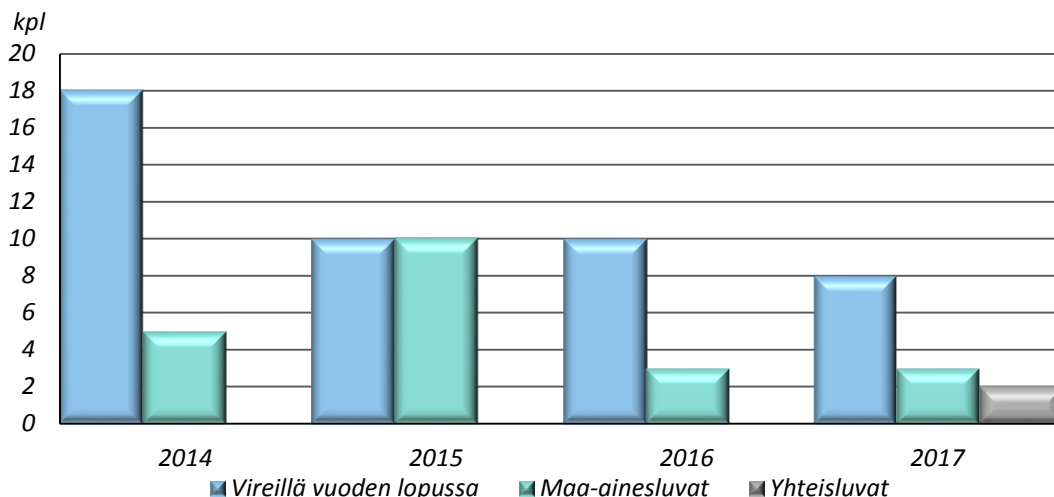
Vesihuoltolaitosten käynnistetyt liittyjävalvonnat lisäsivät vesihuoltolain mukaisten vapautus-
hakemusten määrää. Vireillä olevien vapautushakemusten määrä on ollut suuri vuodesta 2011
lähtien. Ympäristövalvonnassa oli edelleen vireillä vuoden 2017 lopussa 11 vapautushake-
musta ja vuoden aikana ratkaisut tehtiin 15 hakemuksesta. Kaikki vireillä olevat hakemukset
ovat Nurmijärveltä.

4.4 Maa-aineslain mukaiset viranomaistehtävät

Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan ratkaistavaksi eteni vuonna 2017 kolme maa-aines-
ten ottolupahakemusta, kaksi luvista sijoittuu Mäntsälään ja yksi Nurmijärvelle. Lisäksi myön-
nettiin Mäntsälään kaksi yhteislupaa, jotka sisälsivät ratkaisut sekä maa-ainesluvasta että ympä-
ristöluvasta. Ympäristövalvonnan tulosityksikössä oli vuoden 2017 päättyessä vireillä kahdek-
san maa-aineslupahakemusta, mikä on kaksi vähemmän kuin edellisessä vuodenvaihteessa
(ks. kuva 16).

Kuva 16. Vuosien 2014–2017 välisenä aikana ratkaistut ja vuoden lopussa vireillä olleet maa-aineslupa-hakemukset. Vuonna 2017 ratkaistiin kolme maa-aineslupaa, joista kaksi yhteisiä toimintaa koskevan ympäristöluvan kanssa ja yksi erillinen maa-aineslupa.

Maa-ainesten ottotoiminnan valvomiseksi on vuonna 2017 tehty 18 tarkastusta, joista Keralle kaksi, Mäntsälässä seitsemän, Nurmijärvellä kuusi ja Tuusulassa kolme tarkastusta. Maa-ainesten ottotoiminnan valvontasuunnitelmassa on 29 luvanvaraista valvontakohtetta. Valvontakohteiksi on kirjattu myös ne maa-ainesten ottoalueet, joilla ottoluvan umpeutumisesta huolimatta maisemointityöt ovat edelleen kesken (ks. taulukko 11). Maa-ainesten ottotoiminnan valvonta on maksullista, ja ottoluvan haltijoilta perittiin valvontamaksua vuonna 2017 yhteensä 44 640 euroa.

Taulukko 11. Valvottava maa-ainesten ottotoiminta (maa-ainesluvat ja yhteisluvat) kunnittain vuoden 2017 lopussa.

Maa-ainesten ottotoiminta	Kohteiden lukumäärä					
	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
Kiviaines	0	1	7	1	2	11
Tarvekivi	0	0	2	0	0	2
Sora ja hiekka	0	0	7	5	3	15
Multa	0	0	0	1	0	1
Luvanvaraisia yhteensä	0	1	16	7	5	29
Kotitarveotto	0	0	7	8	10	25
Valvontakohteita yhteensä	0	1	23	15	15	54

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen alueella sijaitsevista maa-ainesten ottoalueista lukumääräisesti suurin osa on soranottoalueita. Lainvoimaisten maa-aineslupapäätösten ottoalueiden yhteenlaskettu pinta-ala on n. 450 hehtaaria ja sallittu kokonaisoton määrä yhteensä noin 33,4 miljoonaa m³ltr. Suurimmat ottomäärät kohdistuvat kalliokiviainekseen.

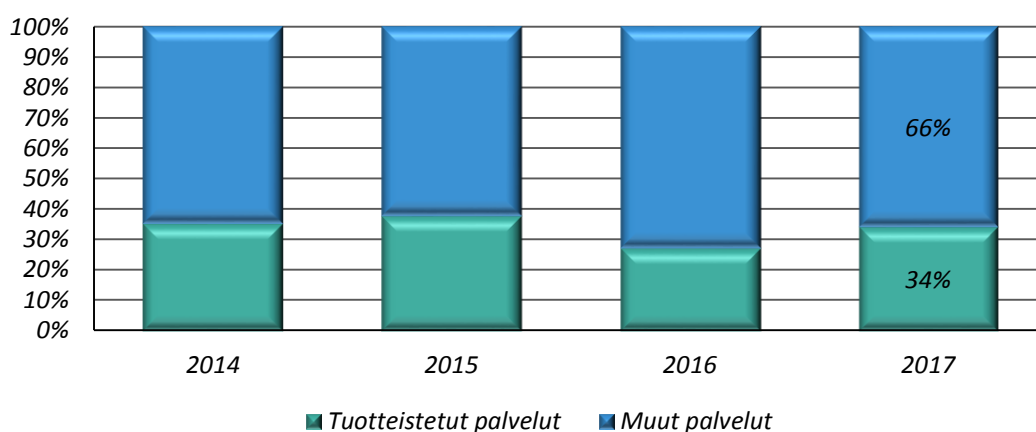
4.5 Ympäristövalvonnan toiminnan kehittäminen ja muut yleiset tehtävät

Ympäristövalvonnan laatukäsikirja hyväksyttiin Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnan kokouksessa 13.12.2011. Ympäristövalvonnan viranomaistehtäviä on hoidettu laatukäsikirjan mukaisesti. Laatukäsikirjan päivitystyö on käynnissä.

Ympäristöviranomaisen valvontasuunnitelma 2018–2020 ja valvontaohjelma vuodelle 2018 vahvistettiin Keski-Uudenmaan ympäristölautakunnassa 19.12.2017. Päivitetty valvontasuunnitelma sisältää myös jätelain säännöllisen valvonnan suunnitelman. Loppuvuodesta hyväksyttiin myös uusittu ympäristönsuojeluviranomaisen taksa, joka mahdollistaa valvontamaksujen perimisen laajemmin ympäristönsuojelulain mukaisesta valvonnasta ja jätelain mukaiset uudet valvontamaksut. Suunnitelmallinen valvonta on kohdentunut aiempaa paremmin ympäristöriskiperusteisesti.

Ympäristövalvonta on aktiivisesti seurannut ympäristöhallinnon lainsäädäntöhankkeiden etenemistä. Lisäksi ympäristövalvonnan henkilöstöä on vuonna 2016 osallistunut valtakunnallisten koulutussuunnitelmien laadintaan, betoniasemien ympäristönsuojeluvaatimuksia koskevan asetuksen valmisteluun sekä muihin kehittämishankkeisiin.

Ympäristövalvonnan työtehtävien jakautumista erilaisiin lupa-, valvonta- ja neuvontatehtäviin seurataan vuosittain. Ympäristövalvonnan tehtäväkokonaisuus on jaettu tuotteistettuihin tehtäviin, joihin kuuluvat tärkeimmät lupa- ja ilmoitusasiat sekä säännöllinen valvonta. Muut tehtävät koostuvat ennen kaikkea neuvonnasta, kehittämisestä ja laillisuusvalvonnasta. Tuotteistettuihin palveluihin keskittyvät siis ympäristönsuojelun kannalta merkittävimmät tehtävät, ja siksi resurssitehokkuuden takia nykyistä suurempi osa työajasta pitäisi pystyä kohdentamaan tuotteistettuihin palveluihin. Vuonna 2017 tuotteistettuihin palveluihin kului 34 % ja muihin tehtäviin 66 % ympäristövalvonnan työajasta (ks. kuva 17).

Kuva 17 Työajan jakautuminen tuotteistettuihin palveluihin ja muihin virkatehtäviin vuosien 2014–2017 välisenä aikana.

5. YMPÄRISTÖNSUOJELU

Ympäristönsuojelun tuloksikkö vastaa kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle laissa määrätystä yleistehtävistä. Vuoden 2017 aikana tuloksikkön kuntayhteistyö painottui KUUMA-seudun energiatehokkuushankkeeseen, luontoselvityksiin ja *Suomi 100* -luonnonsuojelukohteiden edistämiseen sekä maatalouden vesiensuojeluhankkeeseen (VILKKU) ja lausuntojen antamiseen. Toiminta oli erityisen vilkasta myös tiedottamisen ja järjestettyjen tapahtumien osalta. Vuoden aikana järjestettyihin 27 tapahtumaan osallistui noin 1 500 henkilöä. Tuloksikkön palveluita on tarkasteltu yksityiskohtaisemmin jäljempänä.

Taulukko 12. Ympäristönsuojelun tuloksikkön vuoden 2017 palvelutoteuma (henkilötyöpäiviä, htp). Vertailuna vuosien 2015 ja 2016 tiedot.

Palvelut 2017	Järvenpää	Kerava	Mäntsälä	Nurmijärvi	Tuusula	Yhteensä
Kehittäminen	53	53	53	53	53	265
Kuntayhteistyö	60	32	39	113	140	384
Projektit, hankkeet	41	41	175	41	175	473
Yhteensä, htp	154	126	267	207	368	1197
2016, htp	169	154	259	231	354	1167
2015, htp	161	159	181	194	207	902

Ympäristönsuojelun tuloksikkön tunnuslukuja vuodelta 2017

- ✓ puhelin- ja sähköpostineuvontaa haja-asutusalueen jätevesien käsittelystä, 49 asiakasta (32 v. 2016, 50 v. 2015)
- ✓ kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa (VHVSY:n toimesta) 54 nurmijärveläiselle kiinteistölle (122 v. 2016, 126 kpl v. 2015) ja 10 tuusulalaiselle kiinteistölle (0 v. 2016, 0 v. 2015)
- ✓ 35 kiinteistön energiankulutuksen seuranta ja 160 ekotukihenkilön verkosto (40 kiinteistöä ja 167 ekotukihenkilöä v. 2016, 24 kiinteistöä ja 106 henkilöä v. 2015)
- ✓ lehdistötiedotteita 33 kpl ja 2 artikkelia Nurmijärven kunnan tiedotuslehdessä (22 kpl v. 2016, 21 kpl v. 2015)
- ✓ Facebook-sivujen päivityksiä 137 kpl ja seuraajia 148 (46 kpl v. 2016, 0 kpl v. 2015)
- ✓ vastuullisena tahona 15 hankkeessa (14:ssä v. 2016, 8:ssa v. 2015)
- ✓ osallisena 21 hankkeessa (19:ssä v. 2016, 16:ssa v. 2015)
- ✓ järjestetty 27 yleisötilaisuutta (14 kpl v. 2016, 20 kpl v. 2015)
- ✓ 44 lausuntoa, jotka ovat koskeneet pääasiassa kaavoitusta ja metsänhakuuta (36 lausuntoa v. 2016, 56 lausuntoa v. 2015)

Taulukko 13. Ympäristönsuojelun tulosityksikön vuoden 2017 koulutus- ja neuvontatilaisuudet.

Aihe	Tilaisuudet, kpl	Osallistujia, kpl	Yhteistyötaho
Kuntalaisille			
VILKKU-hankkeen tilaisuudet viljelijöille	8	193	Osmo-, HYKERRYYS- ja UusiRaha-hanke, ProAgria,
VILKKU-hankkeen tilaisuus kuntalaisille, Päivä maalla	1	500	Mäntsälän kunta
Luontoretket: Sammakkoretki Palojoenpuistoon ja Suomi 100-retkipäivä Nurmijärvellä	2	33	kunnat
Myllykosken luontopolun avajaiset	1	200	Nurmijärven kunta
Rakastu Kesäyöhön -tapahtuma Sääksjärvellä	1	40	Nurmijärven kunta
Aurinkosähköä kotiin -illat	5	230	Energiayhtiöt
Herusten ja Rusutjärven hajajätevesineuvontatilaisuudet	2	34	VHVSY
Vesiensuojelun ja ympäristönsuojelun esittelyjä (Rotaryt, Keuda)	2	50	
Kellokosken koulun lepakkotyöpaja	1	15	Tuusulan kunta
Viranhaltijoille			
Esitelmät hajajätevesineuvonnasta kuntien rakennusvalvonnoille ja vesihoitolaitoksille	1	31	Ympäristövalvonta
Ekotukihenkilöiden koulutustilaisuudet	3	160	ECO-One, Kierrätyskeskus, HSY
Yhteensä 2017	27	1486	
Yhteensä 2016	14	372	
Yhteensä 2015	20	601	

Ympäristönsuojeluyksikön vastuulla olleet hankkeet

- ✓ Nurmijärven järvien vedenlaadun seuranta
- ✓ Mäntsälän järvien vedenlaadun seuranta
- ✓ Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla -hanke (VILKKU)
- ✓ Järvenpään uhanalaisen ketosukkulakoin elinympäristön hoito ja lajin seuranta
- ✓ Keravan punakämmekkäesiintymän siirtoistutusten seuranta
- ✓ Nurmijärven Myllykosken luontopolun kehittäminen
- ✓ Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen -hanke
- ✓ KUUMA-ilmastoryhmän toiminta ja energiatiltojen järjestäminen seudulla
- ✓ Yli- ja Ali-Keravan osakaskuntien toiminta
- ✓ VILKKU-hankkeen Facebook- ja hankesivuston perustaminen ja ylläpito sekä maatalouden vesiensuojelutoimien portaalin suunnittelu
- ✓ Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen verkkosivujen ylläpito
- ✓ Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen Facebook-sivun ylläpito
- ✓ www.kuumailmasto.fi verkkosivujen ylläpito
- ✓ Keravan luontoportaalin ylläpito
- ✓ Keski-Uudenmaan ympäristöpalkinto

Hankkeet, joissa ympäristönsuojeluyksikkö on ollut osallisena

- ✓ Tuusulan Mätäken pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivittäminen
- ✓ Järvenpään Myllylän ja Tuusulan Rusutjärven pohjavesialueiden rakenneselvitykset
- ✓ Kiinteistökohtaisen jätevesineuvonnan hanke. Nurmijärven ja Tuusulan kunnat, Espoon kaupunki ja Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- ✓ Suomen ympäristökeskuksen 100 metrin työkalu hajajätevesiasetuksen soveltamiseen herkillä alueilla
- ✓ Tuusulanjärven kunnostustyöryhmä. Keski-Uudenmaan vesiensuojelun ky, Tuusulan kunta ja Järvenpään kaupunki
- ✓ Tuusulanjärven ja Tuusulanjoen ranta-alueiden kehittäminen, projektiryhmä
- ✓ Rusutjärven kunnostustyöryhmä. Tuusulan kunta ja Rusutjärven yhteisten vesialueiden osakaskunta, Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- ✓ Vantaanjokineuvottelukunta. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- ✓ Uudenmaan kestävän maatalouden toimikunta. Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
- ✓ Nurmijärven, Tuusulan, Keravan ja Mäntsälän Suomi 100 -luontokohteiden suojele
- ✓ Järvenpään Vanhankylänniemen luontopolun uudistaminen
- ✓ Järvenpään kaupungin yleiskaava 2040
- ✓ Tuusulan kunnan yleiskaava 2040
- ✓ Nurmijärven Kirkonkylän osayleiskaava
- ✓ Nurmijärven Palojoen osayleiskaava
- ✓ Tuusulan kunnan rakennusjärjestyksen uusiminen
- ✓ Uudenmaan energianeuvontaverkosto
- ✓ Uudenmaan ilmanlaadun seurantaryhmä. Uudenmaan ELY-keskus ja HSY
- ✓ Uudenmaan ilmastoyhteistyöryhmä. Uudenmaan ELY-keskus ja HSY
- ✓ Pääkaupunkiseudun ilmastomuutokseen sopeutumisen strategian seurantaryhmä (ILSE). HSY
- ✓ Helsinki-Vantaa lentokentän melunseurantaryhmä. Trafi.

Ympäristökeskuksen tuottamat ja tilaamat julkaisut

- ✓ Säästöjen kannalta kuntien parhaat energiatehokkuustoimenpiteet. Osuuskunta ECO-One, 2017
- ✓ *Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen* -hankkeen hankeraportti 2017
- ✓ Ilmastokatsaus 2017, KUUMA-kuntien ilmastotyö etenee, Keski-Uudenmaan ympäristökeskus
- ✓ CO2-vuosiraportti: Järvenpää, Kerava, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula. Benviroc Oy
- ✓ Ilmanlaatu Uudellamaalla vuonna 2016. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, raportteja 30/2017
- ✓ Mäntsälän Sahajärven metsän lepakkoselvitys 2016. Terhi Wermundsen, 2017.

Selvitykset, joissa ympäristökeskus on ollut osallisena

- ✓ Haja-asutuksen jätevesineuvonta Nurmijärvellä – Vuoden 2017 neuvonta ja kooste vuosien 2011–2017 tuloksista. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- ✓ Haja-asutuksen jätevesineuvonta Tuusulassa 2017. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- ✓ Mätäkiven pohjavesialueen suojelusuunnitelma. Päivitys 2017. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- ✓ Vantaanjoen yhteistarkkailu - Vedenlaatu vuonna 2017. Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry
- ✓ Mäntsälän Kirkonkylän osayleiskaavan luontoselvitys
- ✓ Mäntsälän Ohkolan osayleiskaavan luontoselvitys
- ✓ Tuusulan luontoselvitykset, arvokkaiden kohteiden tarkastukset
- ✓ Järvenpään pienvesiselvitys. Järvenpään kaupunki
- ✓ Järvenpään lampien pienvesiselvitys. Järvenpään kaupunki.

5.1 Luonnonsuojelu

Ympäristönsuojeluyksikkö osallistui sopijakuntien *Luotolahjani 100-vuotiaalle Suomelle* -suojelukohteiden valintaan ja suojeluhakemusten valmisteluun. Nurmijärven luontopolun uudistamishanketta jatkettiin yhteistyössä kunnan ja paikallisten järjestöjen kanssa. Ympäristönsuojeluyksikkö järjesti ja oli mukana erilaisissa yleisölle tarkoitetuissa luontoretkeissä. Ympäristönsuojeluyksikkö antoi lausuntoja puunkaatoihin liittyvistä Tuusulan maisematyöluvista sekä Tuusulan kunnan metsäkaupoista. Lisäksi tehtiin lukuisia maastokäyntejä liittyen mm. puiden raivaamiseen ja erilaisten hankkeiden toteuttamiseen. Sopijakuntien kaavoitusten kanssa tehtiin yhteistyötä luontoselvitysten tarjouspyynnöissä, sisällössä ja laadunvarmennuksessa.

5.2 Ilmastonmuutos ja energiatehokkuus

Ympäristökeskus vastasi KUUMA-ilmastoryhmän toiminnasta. Ilmastoryhmä seuraa, koordinoi ja edistää vuonna 2010 hyväksytyä KUUMA-seudun strategisen ilmasto-ohjelman toteuttamista kunnissa. Ryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Ilmasto-ohjelman ensimmäinen ja tärkein toimenpide on kuntien ja TEM:n välisten energiatehokkuussopimusten solminen. Sopimuksella tavoitellaan 9 %:n energiansäästöä vuoteen 2025 mennessä. Energiatehokkuussopimuksen uudella sopimuskaudella 2017–2025 olivat solmineet Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Mäntsälä, Nurmijärvi, Sipoo ja Tuusula. Lisäksi Pornainen on suunnitellut sopimuksen solmimista. Mäntsälään, Keravalle, Sipooseen, Järvenpään, Hyvinkäälle ja Tuusulaan on perustettu kunnan oma energiatehokkuuden edistämisyhmä ja/tai palkattu/nimetty oma energia-asiantuntija/vastaava.

Ympäristökeskuksen johtamassa *Julkisten kiinteistöjen energiatehokkuuden parantaminen* -hankkeessa oli vuoden 2017 lopussa 160 ekotukikoulutettavaa 102 toimipisteestä. Tarkemmassa seurannassa oli 35 toimipistettä, joissa seurattiin sähkön, lämmön, veden ja kopiopaperin kulutusta ja kulutuskustannuksia sekä jätehuollon toimivuutta ja jätehuoltokustannuksia. Vertailukelpoisissa toimipisteissä saavutettiin, pääosin 0-investoinneilla, keskimäärin 7,1 % säästöt energiankulutuksessa (sähkö + lämpö) vuonna 2016 ja 6,1 % säästöt vuonna 2015.

Vuonna 2017 hankkeessa järjestettiin kolme koulutuspäivää, 28 ekotukitoiminnan alkukartoitus-, suunnittelu- ja kehittämiskokousta sekä yksi kaikille yhteinen tutustumiskäynti.

Vuoden lopulla valmistui KUUMA-kuntien kahdeksas ilmastokatsaus, joka julkaistiin vuoden 2018 alussa. Vuosittain ilmestyvässä ilmastokatsauksessa seurataan ilmasto-ohjelman tavoitteiden toteutumista ja ilmastotyön etenemistä KUUMA-seudulla. Katsauksessa tuodaan esille kuntaorganisaatioiden ja yritysten hyviä ilmastonsuojelu- ja energiatehokkuusesimerkkejä.

Osuuskunta ECO-Onen toimesta valmistui Motivan aineistoon perustuva *Säästöjen kannalta kuntien parhaat energiatehokkuustoimenpiteet* -julkaisu, jota esiteltiin ilmastoryhmälle ja KUUMA-seudulle.

KUUMA-seudun kasvihuonekaasupäästöjen seurannasta vastasi Benviroc Oy:n CO2-raporttipalvelut, joka toimittaa seurannasta vuosittain kuntakohtaiset raportit työryhmän käyttöön.

5.3 Ilmanlaadun seuranta

Ilmanlaadun seurantatutkimusta jatkettiin yhteistyössä HSY:n kanssa. Tuusulan, Nurmijärven, Keravan ja Järvenpään alueilla mitattiin liikenteen typpidioksidin pitoisuuksia kerran kuussa vaihdettavilla passiivikeräimillä. Kuntien ilmanlaadun merkittävimmät ongelmat aiheutuvat keväisistä katupölyepisodeista keskustaaajamien vilkkaasti liikennöidyillä katuosuuksilla ja jos-sain määrin myös pientaloalueiden puunpolton päästöistä. Uudenmaan ilmanlaadun seurannan tuloksista vuonna 2016 julkaistiin raportti. Uudenmaan ilmanlaadun tarkkailu on pääkaupunkiseudun ulkopuolella järjestetty siirrettävillä jatkuvatoimisilla mittausasemilla. Mittaus kohdistuu typpidioksidiin ja hengitettäviin hiukkasiin. Tarkkailua on toteutettu Järvenpäässä viimeksi vuosina 2012 ja 2015, ja nyt Keravalla vuonna 2017. Uudenmaan ilmanlaadun seuranta koordinoi yhteistyöryhmä, jossa ympäristönsuojeluyksiköllä on puheenjohtajuus.

5.4 Vesiensuojelu

Ympäristökeskus on mukana Rusutjärven ja Tuusulanjärven kunnostustyöryhmissä. Rusutjärvellä toteutettiin yhteistyössä Helsingin yliopiston kanssa kalastotutkimus, jossa selvitettiin lajijakauma ja ikämääritykset. Tutkimuksesta saadaan lisätietoa hoitokalastustarpeen arvioimiseen. Vuonna 2016 toteutettu sulkasääsken esiintymistä koskeva tutkimus toistettiin myös vuonna 2017. Tuusulanjärvellä on seurattu pohjanläheisen veden happipitoisuutta ja lämpötilaa jatkuvatoimisella mittarilla. Tavoitteena on seurata hapetuksen aiheuttamaa lämpötilan nousua. Järven hoitokalastusta on jatkettu edellisvuosien tapaan.

Järvenpäässä valmistui pienvesiselvitys kaikista Järvenpään alueen puroista. Työssä arvioitiin norojen ja purojen luonnontilaisuutta, ja niistä löydettiin aiemmin selvittämättömiä luonnontilaisia kohteita. Lisäksi Järvenpään kaupunki laati vastaavan selvityksen Järvenpään lammista. Ympäristökeskus osallistui työryhmien työskentelyyn.

Uudenmaan ELY-keskuksessa on meneillään pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten tarkistus. Ympäristökeskus osallistui työhön sopijakuntiansa osalta. Ympäristökeskus koordinoi Mätäkiven pohjavesialueen suojelusuunnitelman päivittämistä sekä osallistui Järvenpään Myllylän ja Tuusulan Rusutjärven pohjavesialueiden rakenneselvitystyöhön.

Ympäristökeskus jatkoi Nurmijärven järvien veden laadun seuranta ja huolehti Valkjärven hapetinlaitteiden toiminnasta. Seurannasta laaditaan kahden vuoden välein raportti viideltä seurannassa olevalta järveltä: Itä- ja Länsi-Heruselta, Sääksjärveltä, Vaaksinjärveltä ja Valkjärveltä. Seurannalla saadaan tietoa vesien tilasta, kuten järvien rehevöitymisestä ja happitilanteesta. Järvien veden laadussa ei havaittu merkittäviä muutoksia aiempiin vuosiin.

Ympäristökeskus jatkoi vuonna 2016 aloitettua Mäntsälän järvien veden laadun seurantaan. Mäntsälän järviseurannassa on mukana yhteensä 14 järveä, joita seurataan kolmen, neljän tai kuuden vuoden välein. Vuosittain seurannassa on mukana 3–4 järveä. Vuonna 2017 otettiin vesinäytteet kesä- ja elokuussa Sulkavanjärvestä, Suojärvestä ja Mäkijärvestä. Vuonna 2018 vesinäytteet tullaan ottamaan Isojärvestä, Kilpijärvestä, Hunttijärvestä ja Sahajärvestä. Joidenkin järvien kohdalla näytteet ovat ensimmäiset tiedossa olevat vesinäytteet, joita järvestä on koskaan otetut.

Haja-asutuksen jätevesineuvontaa tehtiin Nurmijärvellä yhteistyössä Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen sekä Nurmijärven kunnan kanssa. Hankkeessa annettiin kiinteistökohtaista neuvontaa Nurmijärven haja-asutusalueella 54 kiinteistön omistajalle. Nurmijärvellä on tehty yhteensä 707 käyntiä vuosina 2011 – 2017. Heinäkuussa järjestettiin Herusten järvillä myös asukastilaisuus, johon osallistui 13 henkilöä. Vuonna 2018 neuvontaa on tarkoitus jatkaa Nurmijärvellä tarjoamalla kiinteistökohtaista neuvontaa kiinteistöille sekä järjestämällä neuvontatilaisuuksia asukastilaisuuksien ja -tapahtumien yhteydessä.

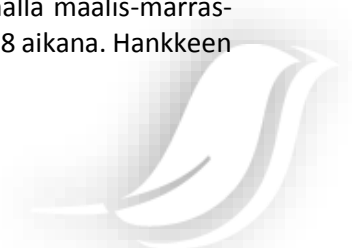
Tuusulassa kiinteistökohtaista jätevesineuvontaa annettiin 10 kiinteistölle. Lisäksi heinäkuussa järjestettiin asukastilaisuus Rusutjärven koululla. Tilaisuuteen osallistui 21 henkilöä. Tuusulassa jätevesineuvontaa tehdään vuonna 2018 Keravanjoen yläosan alueella sekä Siipoon pohjavesialueella, yhteensä noin 70 kiinteistöllä. Lisäksi järjestetään asukastilaisuuksia kuten Nurmijärvelläkin.

5.5 VILKKU-hanke

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen hallinnoima kaksivuotinen *Viljelijälähtöiset vesiensuojelutoimenpiteet Keski-Uudellamaalla* (VILKKU) -hankkeella oli työntäyteinen vuosi 2017. Hanke vieraili monessa tilaisuudessa Uudenmaan alueella.

Vuoden 2017 aikana VILKKU-hankkeessa suunniteltiin hankkeen nettisivujen toteutus yhdessä UusiRaHa-hankkeen kanssa. Nettisivupohjan työsti ValuDigital. Hanke suunnitteli myös toteutettavaksi tiedonhakuportaalia, mutta portaalin hinta muodostui niin suureksi, että sen työstäminen katsottiin jatkohankkeen (VILKKU Plus) tehtäväksi. Hanke tilasi nettisivuilleen (www.vilkkuhanke.fi) neljä tilaesimerkkiä Klanga Oy:n tekemänä.

Tammi-maaliskuun aikana tehdyillä tilakäynneillä suunniteltiin kesän tilaisuuksien aiheita, joiden pohjalta hanke järjesti viisi pellonpiennartilaisuutta hankealueen maatiloilla, kaksi Tuusulassa ja kolme Mäntsälässä. Yksi pellonpiennartilaisuus järjestettiin Helsingissä Haltialan tilalla, jossa HYKERRYKES-hankkeella oli kierrätysravinnekoeruudut. Tilaisuuksien aiheet liittyivät pelto- ja kasvikunnan parantamiseen ja sitä kautta vesistökuormituksen vähenemiseen. Tilaisuuksista tiedotettiin hankkeen sosiaalisen median, yhteistyökumppaneiden ja paikallislehtien kautta. Osasta tilaisuuksista tehtiin lehdistötiedote, jotka julkaistiin paikallislehdissä. Pellonpiennartilaisuuksiin osallistui 22–47 henkilöä/tilaisuus. Salon seudulle järjestettyyn viljelijämatkaan osallistui kuusi henkilöä. Maaliskuun alussa hanke järjesti *Pellon vesitalous kuntoon* -luentotilaisuuden Tuusulassa, johon osallistui 29 henkilöä. Hanke jatkoi Tuusulanjärven valuma-alueella olevan Mäyräojan tulvatilanteen selvittelyä ja uutena selvittelykohteena tuli Mäntsälästä Omitto-oja. Kyseisten ojien kunnostusta selvitettiin viljelijöiden ja Etelä-Suomen salaojakeskuksen kanssa. Hanke seurasi Tuusulanjärven tulevan veden ravinne- ja kiintoainespitoisuuksia Klenkon kosteikolla automaattisella vedenlaadunseurannalla maalimarraskuun ajan. Seurannan tulokset valmistuvat hankkeen käyttöön kevään 2018 aikana. Hankkeen ohjausryhmä kokoontui kolme kertaa vuoden 2017 aikana.

Hanke järjesti Mäntsälän kunnan kanssa *Päivä maalla* -tapahtuman kahdella mäntsäläläisellä maatilalla Sepänmäen maalaismarkkinoiden yhteydessä. Arviolta noin 500 henkilöä kävi tutustumassa päivän aikana maataloihin ja niillä järjestettyihin, lapsille suunnattuihin, tehtäväsarjoihin. Päivän teemana oli tuoda esiin kuluttajille maataloudessa tehtäviä ympäristötoimenpiteitä. Palaute *Päivä maalla* -tapahtumasta oli positiivista.

5.6 Viestintä

Vuosi 2017 oli vilkas vuosi ulkoisessa tiedottamisessa. Ympäristökeskus julkaisi yhteensä 29 lehdistötiedotetta. Näistä kuusi liittyi akuuttiin tilannetiedottamiseen, Keravanjoen jätevesipäästöön ja Klaukkalan talousvesikriisiin. Myös VILKKU-hankkeen aktiivinen tiedottaminen lisäsi tiedotteiden määrää. Ympäristökeskus pyrkii hyödyntämään aiempaa paremmin kuntiansa tiedotuslehtiä. Vuonna 2017 laadittiin Nurmijärven tiedotuslehden jutut hajajäteneuvonnasta ja järviseurannasta. Lisäksi laadittiin yhteistyössä Tuusulan Veden kanssa Nummen ja Rannikonmäen vesihuoltoverkostoa koskeva ja Järvenpään kaupungin kanssa pienvesiselvitystä koskeva tiedote.

Ympäristökeskuksen Facebook-sivuille laadittiin 137 päivitystä ja seuraajia saatiin 148. Eniten tykkäyksiä saivat paikallisista asioista kuten luontokohteista tai vesistöistä kertovat päivitykset. *Suomi 100* -teema näkyi Facebook-sivulla kerran kuussa esiteltävänä luontokohteena.

Ympäristökeskus vastasi Keravan luontoportaalin ylläpidosta Keravan kaupungin verkkosivuilla sekä KUUMA-ilmastoryhmän www.kuumailmasto.fi -verkkosivujen ylläpidosta ja KUUMA-ilmastokatsauksen julkaisemisesta.

Keski-Uudenmaan ympäristöpalkinto myönnettiin mäntsäläläiselle viljelijä Ilari Sunbergille ennakkoluulottomasta ja monipuolisesta maatalouden ympäristönsuojelun kokeilu- ja tiedotustoiminnasta. Kunniaininnan saivat mäntsäläläiset viljelijät Petri Kauppinen ja Pekka Nummela tiloilla toteuttamistaan ympäristönhoitotoimenpiteistä ja alan koetoimintaan osallistumisesta.

6. TERVEYSVALVONTA

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaa Järvenpään ja Keravan kaupunkien sekä Mäntsälän, Nurmijärven ja Tuusulan kuntien terveysvalvontaviranomaisille kuuluvista käytännön valvontatehtävistä sekä delegointipäätöksellä viranhaltijoille siirretyistä lupa- ja hyväksymisasi- oista. Terveysvalvonta on osa kuntien vastuulla olevaa kansanterveystyötä, joka kohdistuu yksilön ja hänen elinympäristönsä terveydensuojeluun. Terveysvalvonnan keskeisiä osa-alueita ovat muun muassa elintarvikevalvonta, talous- ja uimavesien valvonta, kuluttajaturvallisuus sekä asumisterveyden valvonta.

Jäljempänä on tarkasteltu eräitä terveysvalvonnan osa-alueita, joihin ympäristökeskus on vuoden 2017 aikana käyttänyt työpanostaan.

6.1 Elintarvikevalvonta

Elintarvikevalvontaa tehdään elintarvikelain sekä Euroopan yhteisön asetusten ja niiden no- jalla annettujen säädösten perusteella. Elintarvikevalvonnan tarkoituksena on suojata kulut- taja elintarvikkeiden mahdollisesti aiheuttamalta terveyshaitalta sekä määräysten vastaisten elintarvikkeiden aiheuttamilta taloudellisilta tappioilta. Valtakunnallisen rekisterin mukaan vuoden 2017 aikana Keski-Uudellamaalla oli 1 178 toiminnassa olevaa elintarvikehuoneistoa. Elintarvikevalvonta on terveysvalvonnan osa-alueista suurin.

Elintarvikehuoneistojen hyväksynnät ja ilmoituskäsittely

Syyskuussa 2011 tuli voimaan elintarvikelain muutos, jossa luovuttiin ennakkohyväksymisme- nettelystä suuressa osassa elintarvikehuoneistoja. Tällä hetkellä ainoastaan eläinperäisiä elin- tarvikkeita ennen vähittäismyyntiä käsittelevät laitokset joutuvat hakemaan toiminnalleen elintarvikeviranomaisen hyväksynnän ennen toiminnan aloittamista. Muiden elintarvikealan toimijoiden tulee tehdä ilmoitus toiminnan aloittamisesta. Ilmoituksen johdosta ei tehdä pää- töstä, mutta kohteeseen tehdään maksullinen tarkastus. Vuonna 2017 tehtiin viisi elintarvike- huoneiston hyväksymispäätöstä ja käsiteltiin 158 elintarvikehuoneistoilmoitusta (taulukot 14 ja 15).

Taulukko 14. Elintarvikevalvonnan päätökset vuosina 2015–2017.

Sopijakunta	Päätökset, kpl			Tulot, €		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Järvenpää	0	0	0	0	0	0
Kerava	1	1	7	500	500	4 000
Mäntsälä	1	0	0	1 000	0	0
Nurmijärvi	0	0	0	0	0	0
Tuusula	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	2	1	5	1 500	500	4 000

Taulukko 15. Elintarvikevalvonnan ilmoitukset vuosina 2015–2017.

Sopijakunta	Ilmoitukset, kpl			Tulot, €		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Järvenpää	30	30	37	1 700	1 500	2 100
Kerava	18	38	33	1 000	1 500	1 700
Mäntsälä	14	10	20	700	500	1 100
Nurmijärvi	21	35	28	1 250	1 600	1 800
Tuusula	21	26	40	1 200	1 100	1 700
Yhteensä	104	139	158	5 850	6 200	8 400

Elintarvikehuoneistojen tarkastukset

Elintarvikehuoneistojen säännöllisellä ja suunnitelmallisella valvonnalla ja kohteiden omavalvonnan toimivuuden arvioinnilla varmistetaan, että elintarvikelainsäädäntöä noudatetaan ja elintarvikkeet ovat turvallisia.

Elintarvikehuoneistojen tarkastuksilla kohteen toiminta arvioidaan Eviran ohjeistamalla neliportaisella Oivahymy-asteikolla sen mukaan, miten hyvin toiminnassa on otettu huomioon elintarvikelainsäädännön noudattaminen ja elintarvikkeiden turvallisuus. Ravintoloiden, kahviloiden ja myymälöiden osalta arvioinnin tulokset julkaistaan valtakunnallisella Oivahymy-sivustolla. Keski-Uudellamaalla tehtiin 864 elintarvikehuoneiston tarkastusta (ks. taulukko 16). Näistä tarkastuksista 40 %:ssa kohteen toiminta arvioitiin oivalliseksi ja 47,5 %:ssa hyväksi. Kohteen toiminnassa havaittiin elintarviketurvallisuutta heikentäviä epäkohtia 12 %:ssa tarkastuksia. Eniten epäkohtia havaittiin henkilökunnan terveydentilan seurannassa, omavalvontasuunnitelman mukaisessa näytteenotossa, omavalvontasuunnitelmassa (puuttui kokonaan), kylmäsäilytystä vaativien tuotteiden säilytyslämpötiloissa ja elintarvikkeiden jäädytyksessä. Tarkastetuista kohteista eniten epäkohtia havaittiin ravintoloissa. Tarkastetuista ravintoloista korjattavaa oli joka viidennessä ravintolassa. Tämä oli kuitenkin parempi kuin tilanne vuonna 2016, jolloin korjattavaa oli lähes joka kolmannessa ravintolassa. Parhaiten elintarviketurvallisuudesta huolehdittiin laitoskeittiöissä, joista ainoastaan 2 %:ssa havaittiin korjattavaa.

Taulukko 16. Elintarvikevalvonnan tarkastukset ja valvontatulot vuosina 2015–2017.

Sopijakunta	Tarkastukset, kpl			Tulot, €		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Järvenpää	173	182	178	26 750	24 475	26 775
Kerava	175	182	204	28 100	25 600	30 775
Mäntsälä	98	93	109	13 375	13 450	15 950
Nurmijärvi	172	166	183	25 400	24 050	26 925
Tuusula	186	196	190	26 500	27 225	27 600
Yhteensä	804	819	864	120 125	116 816	128 025

Tarkastuksia tehtiin vuonna 2017 hieman enemmän kuin vuonna 2016. Suunnitelmallisista tarkastuksista tehtiin 92 %. Yhteensä tarkastuksia tehtiin enemmän kuin oli suunniteltu. Tämä johtui siitä, että seurantatarkastuksia jouduttiin tekemään 89 kpl. Seurantatarkastukset tehdään kohteisiin, joissa on valvontasuunnitelman mukaisella tarkastuksella havaittu korjattavaa. Vuonna 2017 annettiin kaksi elintarvikelain mukaista määräystä. Määräyksistä toinen koski viimeisen käyttöpäivän ylittäneiden tuotteiden harhaanjohtavaa myyntiä ja toinen useita omavalvonnassa havaittuja epäkohtia.

Elintarvikenäytteenotto

Elintarvikenäytteenotto sujui vuonna 2017 suunnitellusti. Elintarvikenäytteitä ja pintapuhtausnäytteitä otettiin yhteensä 65 kohteesta ja näytteistä tehtiin yhteensä 663 tutkimusta. Elintarvikenäytteitä otettiin kolmeen pääkaupunkiseudun yhteisprojektiin, Eviran vierasainetutkimuksiin ja ruokamyrkytyspäilyjen yhteydessä.

Pääkaupunkiseudun yhteisprojekteja olivat ravintoloiden ja suurtalouskeittiöiden pintapuhtausnäytteenottoprojekti, oppopaistorasvaprojekti, leipien suolapitoisuusprojekti ja kasvien STEC- projekti.

Kasvien STEC-projektiin Keski-Uudenmaan ympäristökeskus haki alueen kahdelta maahan-tuojalta näytteet sellaisinaan syötäväksi tarkoitetusta ulkomaisesta pinaatista, rucolasta, pu-nasalaatista ja paksoisalaatista. Näistä jokaisesta tutkittiin viisi osanäytettä. STEC-bakteeria ei löytynyt.

Seuraavissa kappaleissa esitellään näytemäärältään isompien projektien tulokset.

Ravintoloiden ja suurtalouskeittiöiden pintapuhtausprojekti

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus osallistui Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupunkien ympäristöterveydenhuoltojen kanssa tehtyyn *Ravintoloiden ja suurtalouksien pintapuhtaus pää-kaupunkiseudulla 2017–2018* -projektiin, joka jatkuu vuonna 2018.

Sekä ravintolat että suurtaloudet ottavat itse omavalvonnan edellyttämiä pintapuhtausnäyt-teitä vuosittain osana toimijan toteuttamaa omavalvontajärjestelmää. Tällä projektilla halut-tiin varmistaa elintarvikehuoneistojen puhdistuksen riittävä taso ja omavalvonnan toimivuus myös viranomaisten ottamilla pintapuhtausnäytteillä. Ravintolat ja suurtaloudet ottavat oma-valvontanäytteet eri pikamenetelmillä, ja tässä projektissa otetut näytteet perustuivat mikro-bien viljelyyn laboratoriossa ja pesäkelukumäärien arviointiin elatusaineelta.

Näytteitä otettiin 28 ravintolasta ja 14 suurtaloudesta, yhteensä 182 kappaletta. Näytteitä otettiin jokaisesta kohteesta 3–5 kappaletta ja näytteenottokohteita olivat esimerkiksi leik-kuulaudat, veitset (sekä terät että kahvat), keittiön vesihanat, kylmiöiden vetimet, veit-simagneetit ja tiskikoneen kahvat. Näytteet otettiin aamulla puhtailta pinnoilta ennen toimin-nan alkamista keittiöllä.

Näytteistä tutkittiin aerobistenmikrobien kokonaisluku ja enterobakteerit (voidaan käyttää hy-gienian arviointiin). Näytteiden tulkinnassa käytettiin taulukoiden 17 ja 18 arviointikriteeris-töä.

Taulukko 17. Työvälineiden pintapuhtauden arviointikriteeristö.

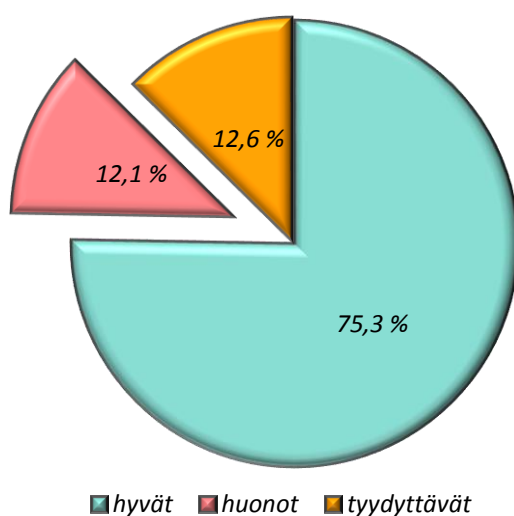
Aerobiset: pmy/väline	Arvio	Enteroiden huomioiminen
< 3 000	hyvä	jos esiintyy enteroita → arvio huono
3 000 – 15 000	tyydyttävä	jos esiintyy enteroita → arvio huono
>15 000	huono	uusinta riippumatta enteroiden esiintymisestä

Taulukko 18. Tasojen pintapuhtauden arviointikriteeristö.

Aerobiset: pmy/cm²	Arvio (Suomen eläinlääkärilehti 1995;7-8 (MetropoliLabin käyttämä)	Enteroiden huomioiminen tuloksissa
≤ 20	hyvä	jos kuitenkin esiintyy enteroita → arvio huono → uusinta
21-100	tyydyttävä	jos kuitenkin esiintyy enteroita → arvio huono → uusinta
> 100	huono	uusinta riippumatta enteroiden esiintymisestä

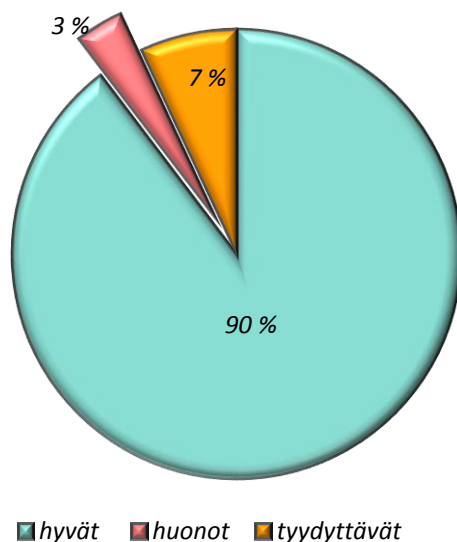
Näytteitä otettiin ensimmäisellä kerralla 42 kohteesta yhteensä 182 näytettä, joista hyviä oli 137 kpl, tyydyttäviä 23 kpl ja huonoja 20 kpl. (kuva 18)

Kuva 18. Pintapuhtausprojektin näytteiden (n=189) tulokset.

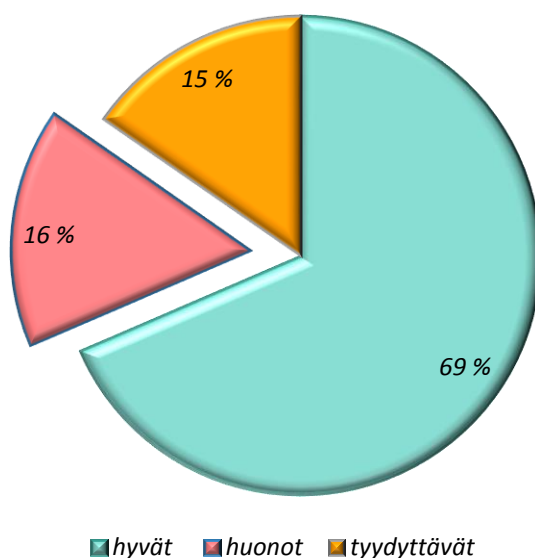
Suurtalouksista otettiin 14 eri keittiöstä yhteensä 58 näytettä, joista hyviä oli 52 näytettä, tyydyttäviä neljä näytettä ja huonoja kaksi näytettä. Huonot tulokset tulivat kahden eri keittiön näytteistä. Enterobakteereita oli yhden suurtalouden näytteessä. (kuva 9)

Kuva 19. Suurtalouksista otettujen näytteiden (n=58) tulokset.

Ensimmäisellä kerralla otettiin 28 ravintolasta yhteensä 124 näytettä, näistä hyviä oli 85 näytettä, tyydyttäviä 19 ja huonoja 20. Ravintoloiden näytteistä kahdeksan ravintolan näytteet olivat huonoja aerobisten mikrobien suuren kokonaismäärän vuoksi, seitsemän ravintolan näytteet olivat huonoja enterobakteerien vuoksi. (kuva 20)

Kuva 20. Ravintoloista otettujen näytteiden (n=124) tulokset.

Huonojen tulosten jälkeen ravintoloihin ja suurtalouksiin oltiin yhteydessä tuloksista ja neuvottiin laitteiden ja välineiden puhdistuksessa, jonka jälkeen otettiin uusintanäytteet.

Uusintanäytteistä kaikki suurtalouksista otetut näytteet olivat hyviä. Ravintoloiden huonojen tulosten vuoksi uusintanäytteitä otettiin 13 ravintolasta yhteensä 42 näytettä. Kuuden ravintolan näytteet olivat edelleen huonoja. Kolmessa ravintolassa oli enterobakteereita. Tämän jälkeen ravintoloihin tehtiin maksullinen tarkastus, jossa käytiin läpi keittiön siivousta, käytet-

tyjä menetelmiä ja aineita sekä ohjeistettiin toimijoita oikeisiin siivousmenetelmiin ja työtapoihin. Tämän jälkeen keittiöistä otettiin vielä yhdet pintapuhtausnäytteet. Kaikki näiden näytteiden tulokset olivat hyviä.

Suurtaloudet hoitavat puhtaanpidon ja sen tarkkailun omavalvontanäytteillä hyvin, joka näkyy myös tämän projektin tuloksissa.

Ravintoloista, joista uusintanäytteet otettiin (13 kpl), oli vuoden 2017 tarkastuksella saanut Oiva-arvosanan C (huono) kahdeksan ravintolaa. Puutteita oli mm. tilojen ja työvälineiden sekä laitteiden puhtaanapidossa, työtapojen hygieenisyydessä sekä käsihygieniassa. Puutteet puhtaanapidossa ja työhygieniassa näkyivät myös tämän projektin tuloksissa.

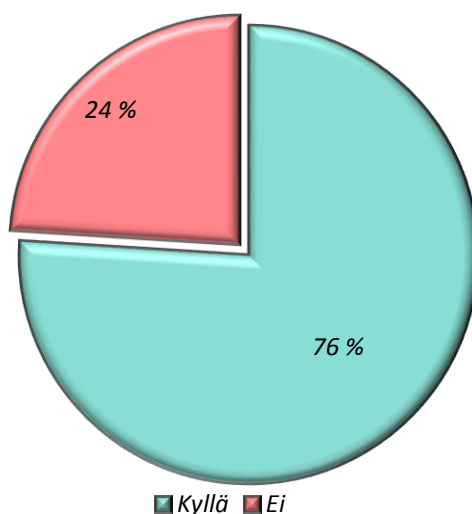
Ruokaleipien suolapitoisuus ja suolapitoisuudesta annettujen tietojen oikeellisuus 2017

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus selvitti alueellaan vuonna 2017 valmistettujen ruokaleipien suolapitoisuutta. Näytteenoton yhteydessä tarkastettiin suolaa koskevien tietojen lainsäädännön mukaisuus ja tietojen paikkaansa pitävyys myynnin yhteydessä. Projekti toteutettiin yhteistyössä pääkaupunkiseudun muiden valvontayksiköiden kanssa.

Keski-Uudenmaan alueelta näytteeksi otettiin ruis-, vehnä- ja sekaleipiä. Näytteitä otettiin yhteensä 25 kpl, 13 leipomosta. Näytteistä oli ruisleipiä 8 (32 %), vaaleita vehnäleipiä 9 (36 %) ja sekaleipiä 8 (32 %). Näytteistä analysoitiin tuotteen natriumpitoisuus, joka lainsäädännön mukaisesti muutettiin suolan määräksi kertoimella 2,5.

Tehtyjen tarkastusten perusteella 15 (60 %) tuotteista oli asianmukaisesti merkittyjä. Puutteellisia merkintöjä todettiin 10 tuotteessa (40 %). Puutteelliset merkinnät johtuivat esimerkiksi siitä, että tietoa suolapitoisuudesta ei ollut saatavilla tai tuotteen ei ilmoitettu olevan voimakassuolainen, vaikka suolapitoisuus ylitti lainsäädännössä ruokaleiville annetun rajan 1,1 %, jolloin voimakassuolaisuudesta tulee ilmoittaa myynnin yhteydessä.

Noin neljänneksessä tutkituista näytteistä (n=25) suolapitoisuus ei vastannut ilmoitettua (ks. kuva 21).

Kuva 21. Laboratoriotuloksen ja ilmoitetun suolamäärän vastaavuus (n=25).

Suolapitoisuus ylittyi kahden näytteen osalta yli 20 % ilmoitetusta, jolloin tuotteen valmistajia kehoitettiin korjaamaan asia ja ilmoitettiin tarpeesta ottaa uusintanäyte. Molempien uusintanäytteiden suolapitoisuus oli hyväksyttävällä tasolla. Yleisesti ylitykset suolan määrässä johduivat muun muassa siitä, että suolan laskentatapa ei ole ajan tasalla, tai annostelussa oli tapahtunut virhe.

Suuri osa Keski-Uudenmaan alueella näytteeksi otetuista ruokaleivistä oli myynnissä pakkaamattomina tai välitöntä myyntiä varten pakattuna. Tarkastuksilla todettiin, että myynnin yhteydessä annettavien tietojen saatavuuteen ja oikeellisuuteen tulee kiinnittää jatkossa enemmän huomiota. Lisäksi ruokaleivän valmistajien on syytä olla tarkkana lisättävän suolan määrän kanssa tuotteen valmistusvaiheessa. Lopputuotteen suolapitoisuudessa tulee ottaa huomioon myös käytettävien raaka-aineiden luonnollisesti sisältämä natrium, joka lisää kokonais-suolan määrää.

6.2 Tupakkalain valvonta

Tupakkatuotteiden vähittäismyynti muuttui luvanvaraiseksi 1.4.2009. Lakimuutoksen jälkeen tupakkatuotteita ei voi myydä ennen, kuin kunta on myöntänyt hakijalle vähittäismyyntiluvan. Vuoden 2017 aikana tuli vireille ja myönnettiin 37 tupakan vähittäismyyntilupaa (taulukko 19).

Tupakkalain mukaista valvontaa on yksinkertaistettu aiemmasta Valviran ohjeistuksen mukaisesti. Säännöllisen valvonnan ulkopuolelle on jätetty sellaiset kohdetyypit, joissa tupakointi on tupakkalain nojalla kielletty. Käytännössä suurta muutosta aiempaan ei ole, koska erillisiä tarkastuksia näihin kohteisiin ei tehty ennenkään, vaan tupakointirajoitusten noudattamista valvottiin lähinnä terveydensuojelulain nojalla tehtyjen tarkastusten yhteydessä. Nykyään tupakointirajoitusten rikkomiseen puututaan valvontapyyntöjen perusteella. Säännöllinen tupakkalain mukainen valvonta on keskittynyt tupakan vähittäismyyntien valvontaan. Tupakan vähittäismyyntien tarkastuksilla valvotaan mm. tupakan esilläpitokiellon noudattamista ja myynnin ikärajavälön toteutumista. Tupakan vähittäismyyntipaikkoihin tehtiin 26 tarkastusta vuonna 2017 (taulukko 20). Tupakan vähittäismyyntien valvonnasta kerätään vuosittainen valvontamaksu, eikä maksu kohdistu itse tarkastukseen kuten muissa ympäristöterveydenhuollon valvontakokonaisuuksissa. Tämän vuoksi tupakkalain mukaisesta valvonnasta saadut tulot eivät ole suhteessa tupakkalain mukaisiin tarkastuksiin.

Taulukko 19. Tupakkalain mukaiset lupapäätökset vuosina 2015–2017.

Kunta	Vähittäismyyntiluvat, kpl			Tulot, €		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Järvenpää	4	4	10	900	750	1 875
Kerava	5	11	7	900	2 185	1 425
Mäntsälä	5	2	3	825	300	675
Nurmijärvi	7	5	9	1 750	1 425	1 200
Tuusula	4	2	8	990	300	1 275
Yhteensä	25	24	37	5 365	4 960	6 450

Taulukko 20. Tupakkalain mukaiset tarkastukset vuosina 2015–2017.

Kunta	Tarkastukset, kpl			Tulot, €		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Järvenpää	17	27	5	6 517,50	6 632,50	25 085,50
Kerava	17	10	18	5 234,50	4 831,00	20 121,00
Mäntsälä	13	10	0	2 779,00	3 152,50	10 202,50
Nurmijärvi	18	19	0	4 640,50	4 918,00	17 545,00
Tuusula	11	21	3	5 518,50	4 859,50	13 961,00
Yhteensä	76	87	26	24 690,00	24 393,50	86 915,00

6.3 Talousvesi

Terveydensuojeluviranomainen valvoo säännöllisesti vesilaitoksen toimittaman talousveden laatua. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaan vähintään 1 000 m³ päivässä tai vähintään 5 000 käyttäjälle talousvettä toimittavien laitosten valvontatutkimukset raportoidaan maaliskuussa aluehallintovirastolle edelleen toimitettaviksi Euroopan yhteisön komissiolle.

Pienet vesilaitokset, vesiyhtymät ja -osuuskunnat vastaavat alueelleen toimittamansa veden laadusta. Viranomaisvalvonnan näytemäärä lasketaan alueelle toimitetun vesimäärän tai alueen henkilömäärän mukaan.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella Tuusulan seudun vesilaitos kuntayhtymä hankkii talousveden Järvenpäähän, Keravalle ja Tuusulaan. Mäntsälässä Mäntsälän Vesi ja Nurmijärvellä Nurmijärven Vesi -liikelaitos yhdessä yksityisten vesiosuuskuntien kanssa toimittavat veden suurimmalle osalle kuntien asukkaista. Lisäksi, etenkin Mäntsälässä ja Nurmijärvellä, on lukuisia talouksia omien kaivojen varassa.

Vesilaitosten veden laatua valvotaan säännöllisesti terveydensuojeluviranomaisen hyväksymien valvontatutkimusohjelmien mukaisesti. Vuonna 2017 hyväksyttiin neljä valvontatutkimusohjelmaa.

Alueen suuret vesilaitokset (Tuusulan seudun vesilaitos, Mäntsälän Vesi ja Nurmijärven Vesi) ottavat itse valvontatutkimusohjelmien mukaiset näytteet, joiden tulokset toimitetaan Keski-Uudenmaan ympäristökeskukseen. Jatkuvan valvonnan tarkoituksena on hankkia säännöllisesti tietoa talousveden aistinvaraisesta ja mikrobiologisesta laadusta sekä talousveden käsittelyn ja etenkin desinfioinnin tehokkuudesta. Tämän lisäksi vesilaitokset ottivat jaksottaisen valvonnan näytteitä. Jaksottaisen seurannan avulla selvitetään, täyttääkö vesilaitoksen toimittama vesi talousvesiasetuksessa esitetyt laatuvaatimukset. Talousveden laatu on pääsääntöisesti täyttänyt kaikkien suurten vesilaitosten osalta terveydensuojelulain ja -asetuksen sille asettamat laatuvaatimukset sekä hyvälle talousvedelle asetetut laatuvaatimet.

Vesilaitosten itse ottamien näytteiden lisäksi Keski-Uudenmaan ympäristökeskus otti vuoden 2017 aikana 82 talousvesinäytettä. Näytteitä otettiin Tuusulan seudun vesilaitoksen, Nurmijärven Veden ja vesiosuuskuntien toimittamasta vedestä sekä oman kaivon varassa olevien elintarvikehuoneistojen talousvedestä. Vuonna 2017 Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella oli yksi talousveden erityistilanne.

Syyskuussa 2017 Klaukkalan vesitornin colifast-laite antoi hälytyksen. Laite analysoi vettä päivittäin ja hälyttää, jos vedessä havaitaan koliformisia bakteereita. Vesitornin vesitilasta otettiin

vesinäyte heti, kun colifast-hälytys tuli. Lisäksi torni laitettiin ylivuodolle niin, ettei tornista mene vettä verkostoon. Vesitilasta otetussa näytteessä oli sekä *E. coli* -bakteereita että koliformisia bakteereita. Tällöin Nurmijärven Vesi käynnisti Klaukkalan verkoston kloorauksen ja Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen terveysvalvonta antoi keittokehotuksen Klaukkalaan. Klaukkalan vesijohtoverkostosta haettiin vesinäytteitä kolmena peräkkäisenä päivänä. Ennen kloorausta Harjulan koululta otetussa näytteessä havaittiin enterokokkeja, *E. coli* ja koliformisia bakteereita ei havaittu verkostovesinäytteissä. Kloorauksen aloittamisen jälkeen vesijohtoverkostosta otetut näytteet olivat puhtaita ja keittokehoitus purettiin neljäntenä päivänä.

Legionellaongelman hoito jatkui edelleen vuonna 2017 Nurmijärveläisessä kerrostaloyhtiössä. Joulukuussa 2014 ko. kerrostaloyhtiössä paljastui legionellan aiheuttama sairastapaus. Taloyhtiön lämpimän käyttöveden kiertolämpötila ei ollut riittävän suuri, mikä johti legionellabakteerien lisääntymiseen haitallisessa määrässä. Taloyhtiön asukkaita tiedotettiin asiasta ja lämpimän veden kiertolämpötilaa nostettiin legionellojen tuhoamiseksi. Lämpötilan noston seurauksena legionella hävisi kuumasta vedestä, mutta alkoi kasvamaan seisovassa kylmässä vedessä. Kylmän veden lämpötila nousi, koska kuuma- ja kylmävesiputkistot kulkevat vierekkäin. Syksyllä 2015 kiinteistöllä tehtiin shokkiklooraus. Legionellaa havaittiin kylmässä vedessä shokkikloorauksen jälkeenkin. Legionellaa ei shokkikloorauksen jälkeen havaittu raja-arvot ylittäviä määriä aktiivisessa käytössä olevissa vesipisteissä. Vesipisteet joissa legionellaa havaittiin, ovat asunnoissa, joissa ei asuta säännöllisesti. Taloyhtiö alkoi säännöllisesti huuhdella tyhjien asuntojen vesipisteistä, ja legionella yritettiin saada hallintaan näin. Tässä ei onnistuttu ja legionellapitoisuudet ylittivät toimenpiderajat. Taloyhtiölle annettiin tällöin määräys ryhtyä toimenpiteisiin ja tiedottaa asukkaita säännöllisesti siihen asti, kunnes ongelma on ratkaistu. Kesällä 2016 taloyhtiön putkisto desinfioitiin peretikkahapolla. Tämän johdosta legionellan määrä pieneni alle toimenpiderajan. Legionella lisääntyi kuitenkin vuoden 2017 aikana tyhjillään olevan asunnon vesipisteessä jälleen yli toimenpiderajan, jolloin taloyhtiö alkoi suunnitella entistä tehokkaampaa desinfiointia. Asiasta on konsultoitu Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen asiantuntijaa useita kertoja, mutta selvää ratkaisua legionellan poistamiseksi taloyhtiön verkostosta ei ole. Voi olla, että ainoa pysyvä keino on taloyhtiön putkien vaihtaminen. Kolmannen desinfiointin onnistumista seurataan vuoden 2018 aikana.

6.4 Uimaveden ja uimarantojen valvonta

Uimarantojen vesien laadun valvontaa ohjaavat sosiaali- ja terveysministeriön asetukset (177/2008 ja 354/2008) yleisten uimarantojen laatuvaatimuksista ja valvonnasta. Uimaveden laadun arviointi ja luokitus perustuu kahden suolistoperäistä saastumista kuvaavan mikrobiologisen muuttujan, suolistoperäisten enterokokkien ja *Escherichia coli* -bakteerien, valvontatutkimustulokseen. Myös syanobakteereita eli sinileviä seurataan aistinvaraisesti. Vuonna 2011 laadittiin ensimmäistä kertaa asetuksen 177/2008 mukaiset uimavesiprofiilit kaikille Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen uimarannoille, joilla arvioidaan käyvän yli 100 uimaria päivässä. Uimavesiprofiilit ovat nähtävillä Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen Internet-sivuilla. Kaikki alueen uimarannat ovat edelleen laatuoluokitukseltaan erinomaisia. Uimavesiprofiilit tarkastettiin keväällä 2015.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus valvoi valvontasuunnitelman mukaisesti alueensa yleisten rantojen sekä uimahallien ja -altaiden veden laatua. Keski-Uudellamaalla on 23 yleistä uimarantaa, neljä uimahallia sekä kolmetoista yksittäistä uima-allasta. Yleisten uimarantojen veden laatua seurattiin uimavesien valvonnasta annetun asetuksen mukaisesti. Uimavesinäytteet otettiin kaikilta rannoilta kesäkuun puolivälistä elokuun loppuun asti. Uimarantojen kunto ja turvallisuus tarkastettiin ennen uimakautta kaikilla yleisillä rannoilla. Valvontakäynneillä tarkastettiin uimarantojen turvallisuus sekä laitureiden, pukukoppien, käymälöiden ja pelastusvälineiden kunto. Lisäksi tarkastetaan rantojen siisteys, jätehuollon toimivuus ja leikkivälineiden kunto. Rannoilla havaituista puutteista annettiin kirjalliset korjauskehotukset rannan ylläpitäjälle.

Mikrobiologisilta muuttujiltaan uimavesinäytteet olivat hyviä. Sinilevää havaittiin näytteenoton yhteydessä kesällä 2017 seitsemällä alueen uimarannalla vähäisinä määrinä.

Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toiminta-alueella on neljä isoa uimahallia. Rajamäen uimahallin laaja peruskorjaus valmistui, ja uimahalli avattiin kesäkuussa 2015. Keravan uimahalli suljettiin keväällä 2016 peruskorjauksen vuoksi. Halli on edelleen suljettuna. Uimahallien vedenlaatua seurataan keskimäärin kahden viikon välein uimahallien omien valvontaohjelmien mukaisesti. Keski-Uudenmaan ympäristökeskus saa tulokset tiedokseen.

Uimahallien vedenlaadun suurimmat haasteet olivat kylmävesialtaissa, joiden näytteissä oli muutamia huonoja tuloksia. Tällöin veden puhdistusta tehostettiin ja allas otettiin käyttöön vasta, kun uusintänäytteen tulos oli hyvä.

6.6 Terveystoimien mukainen olosuhdevalvonta

Ympäristöterveydenhuollon tehtäviin kuuluu ilmoituksenvaraisten huoneistojen ja laitosten valvonta. Terveystoimien (763/1994) ilmoitusvelvollisuuden lähtökohtana on ennaltaehkäistä tietyistä toiminnoista mahdollisesti aiheutuvat terveyshaitat. Ilmoitusvelvollisuus koskee toimintoja, joiden hygieenisille oloille on asetettava erityisiä velvoitteita sekä toimintoja, laitoksia tai huoneistoja, joiden vaikutuspiirissä on paljon ihmisiä tai erityisryhmiä, kuten lapsia tai vanhuksia.

Vuoden 2017 aikana Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen toimialueella käsiteltiin 50 terveystoimien mukaista ilmoitusta, jotka koskivat muun muassa päiväkotia, kouluja, julkisia kokoontumishuoneistoja, kuntosaleja ja kauneushoitoloita (taulukko 21). Vuoden 2017 alusta terveystoimien lakiin tuli muutos, jonka johdosta terveystoimien mukaisista ilmoituksista ei enää tehty päätöstä vaan kohde ainoastaan merkittiin valvontakohderekisteriin ja toimijalle annettiin tästä todistus. Kohteet tarkastettiin ilmoituksen käsittelyn jälkeen.

Taulukko 21. Terveysuojelulain 13 §:n mukaiset ilmoitukset vuosina 2015–2017.

Sopijakunta	Päätökset, kpl			Tulot, €		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Järvenpää	12	5	6	2 900	2 875	1 050
Kerava	7	8	11	1 100	1 625	2 300
Mäntsälä	3	5	7	600	1 500	1 500
Nurmijärvi	8	8	14	2 100	1 875	2 750
Tuusula	15	15	12	2 400	3 200	1 825
Yhteensä	45	41	50	9 100	13 091	9 425

Ilmoitusvelvolliset kohteet kuuluvat säännöllisen valvonnan piiriin. Näihin kohteisiin tehdään tarkastus keskimäärin kerran kolmessa vuodessa. Tarkastettavia asioita ovat muun muassa tilojen ilmanvaihto, yleinen siisteys, sisäilman aistinvarainen laatu, rakenteiden kunto, meluolosuhteet, WC-tilojen riittävyys ja kunto sekä siivousvälineiden säilytys- ja huoltotilat. Säännöllisten tarkastusten lisäksi tarkastuksia tehdään toimenpidepyyntöjen perusteella. Tällaisia toimenpidepyyntöjen perusteella tehtäviä tarkastuksia ovat erityisesti asuntotarkastukset. Erillisiä tarkastuspyyntöjä tulee myös koulujen ja päiväkotien sisäilmaongelmien johdosta.

Asuntojen, koulujen, päiväkotien ja muiden oleskelutilojen terveydellisiä oloja koskevia toimenpidepyyntöjä ja kyselyjä tuli vuonna 2017 runsaasti. Asunnontarkastuksia tehtiin vuonna 2017 yhteensä 118 kpl. Asunnontarkastuksista ei peritä maksua (taulukko 22).

Taulukko 22. Asunnontarkastukset vuosina 2015–2017.

Sopijakunta	Tarkastukset, kpl		
	2015	2016	2017
Järvenpää	25	20	26
Kerava	33	23	31
Mäntsälä	7	8	8
Nurmijärvi	14	23	28
Tuusula	28	31	25
Yhteensä	107	105	118

Suurin osa toimenpidepyynnöistä koski kosteus- ja homevaurioepäilyjä. Terveysvalvonnan ensisijaisena tavoitteena on neuvoa kiinteistön omistajia selvittämään tai selvittämään mahdolliset rakenteelliset viat ja vauriot. Terveysvalvonnan omien tarkastuskäyntien edellytyksenä on pidetty selkeätä terveyshaittaepäilyä. Pelkästään rakenteellisia vaurioita koskevat epäilyt on ohjattu yksityisille kuntotutkimuksia tekeville yrityksille.

Päiväkodeissa, kouluissa ja muissa kokoontumistiloissa tehtiin yhteensä 149 tarkastusta. Näistä suurin osa oli suunnitelmallisia tarkastuksia. Tarkastuksia tehtiin enemmän kuin aiempina vuosina. Tarkastuksista perittiin ympäristöterveydenhuollon taksan mukainen maksu (taulukot 23 ja 24).

Taulukko 23. Terveydensuojelulain mukaiset tarkastusten lukumäärät vuosina 2015–2017.

Sopijakunta	Koulut, päiväkodit, vanhainkodit			Kokoontumishuoneistot, liikuntatilat, kuntosalit, pariturikampaamot			Uimarannat, talviuintipaikat, uimahallit		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Järvenpää	21	19	28	8	3	2	6	5	5
Kerava	17	10	23	5	5	5	3	2	2
Mäntsälä	16	9	12	3	4	4	9	8	8
Nurmijärvi	23	21	34	6	5	6	11	11	11
Tuusula	16	20	23	9	9	12	7	8	9
Yhteensä	93	79	120	31	26	29	36	34	35

Taulukko 24. Valvontatulot terveydensuojelulain mukaisista tarkastuksista vuosina 2015–2017.

Sopijakunta	Tulot, €		
	2015	2016	2017
Järvenpää	3825	2950	5175
Kerava	3975	1950	4525
Mäntsälä	5112,5	3525	3985
Nurmijärvi	4150	5750	8325
Tuusula	7037,5	5000	6600
Yhteensä	24100	21191	28610

7. Eläinlääkintähuolto ja eläinsuojelu

Keski-Uudenmaan ympäristökeskus vastaa toiminta-alueellaan eläinlääkäripalveluista, eläinsuojelusta, eläintenpidon terveydellisestä valvonnasta sekä tarttuvien eläintautien ennalta ehkäisystä ja vastustuksesta. Lisäksi kunnille kuuluva velvollisuus löytöeläinten hoidon järjestämisestä on Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen vastuulla.

7.1 Eläinlääkäripalvelut

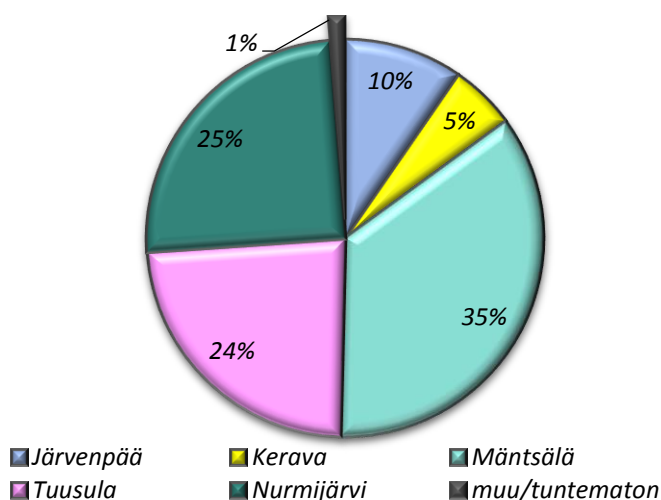
Eläinlääkäripalvelu on saatavissa ympäri vuoden sekä virka- että päivystysaikana. Eläinlääkärien vastaanotot sijaitsevat Järvenpään Kyrölässä, Nurmijärven Kirkonkylällä ja Tuusulan Hyrylässä. Suureläimet hoidetaan tilakäynneillä. Mäntsälän kunnan eläinlääkäripalvelut sekä virka- että päivystysaikana ostetaan Helsingin yliopistolta.

Päivystysalueen muodostavat Järvenpää, Kerava, Nurmijärvi ja Tuusula. Päivystäviä eläinlääkäreitä on neljä kappaletta. Ympäristökeskuksen eläinlääkärien lisäksi päivystyksiä tekevät ulkopuoliset eläinlääkärit. Päivystysvuoro on kiertävä.

Vuonna 2017 Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen eläinlääkärit ovat hoitaneet 7 690 potilasta, joista 92 % on ollut pieneläimiä ja 8 % suurelajia. Mäntsälässä Tuotantoeläinsairaalan toimesta on hoidettu 4 215 mäntsäläläistä potilasta, joista 73 % on ollut suurelajia ja 27 % pieneläimiä.

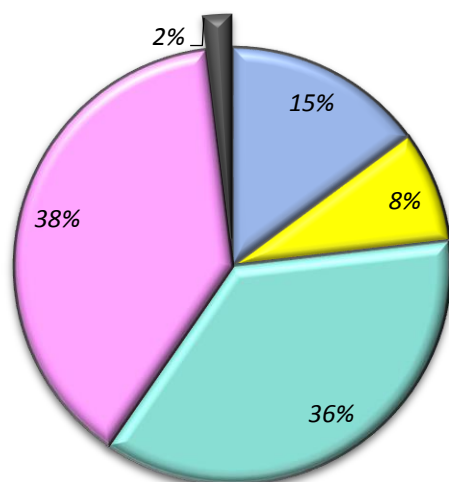
Kuvissa 22 ja 23 on esitetty potilaiden jakautuminen kotikunnittain vuonna 2017. Hevosten kohdalla on kotikuntana käytetty kuntaa, jossa hevosella on tallipaikka.

Kuvissa 24 ja 25 on esitetty potilaiden jakautuminen vuonna 2017 suur- ja pieneläimiin virka- sekä päivystysaikana.

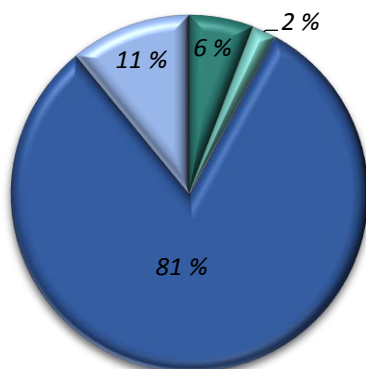
Kuva 22. Potilaiden suhteelliset osuudet kotikunnittain vuonna 2017 koko ympäristökeskuksen toimialueella.

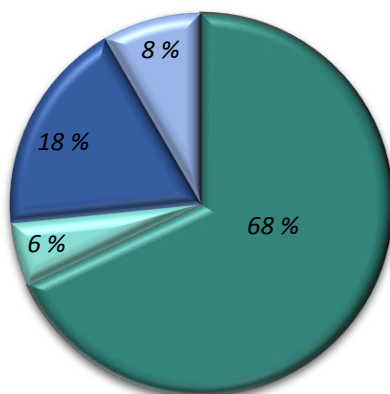
■ Järvenpää   ■ Kerava   ■ Tuusula
 ■ Nurmijärvi   ■ muu/tuntematon

Kuva 23. Potilaiden suhteelliset osuudet kotikunnittain vuonna 2017 ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

■ suurelän virka-aikana   ■ suurelän päivystyksessä
 ■ pienelän virka-aikana   ■ pienelän päivystyksessä

Kuva 24. Potilaiden jakautuminen vuonna 2017 suur- ja pieneläimiin virka- ja päivystysaikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

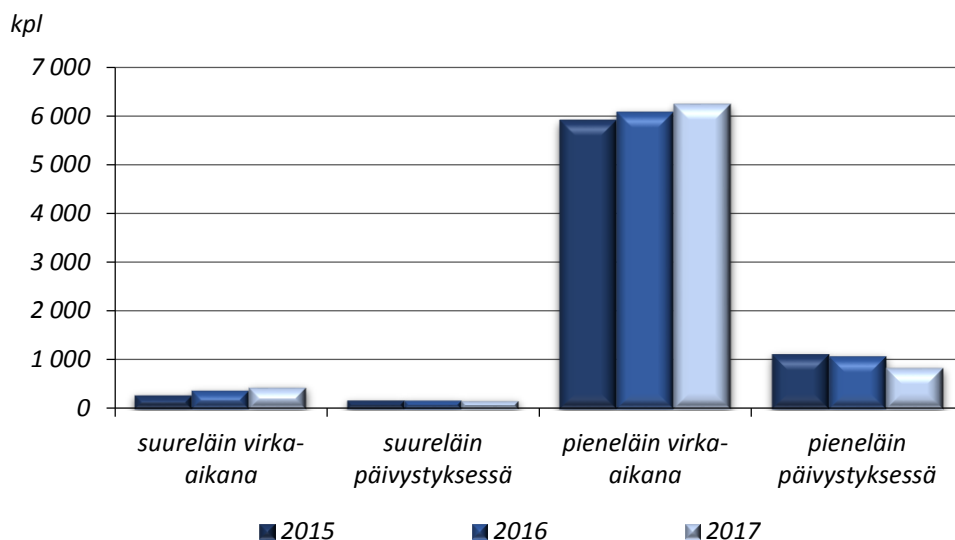

■ suurelän virka-aikana   ■ suurelän päivystyksessä
 ■ pienelän virka-aikana   ■ pienelän päivystyksessä

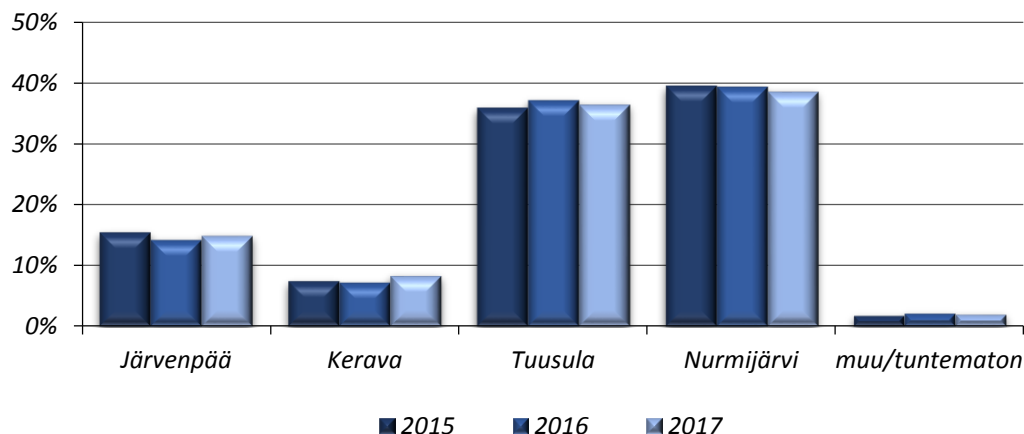

Kuva 25. Mäntsäläläisten potilaiden jakautuminen vuonna 2017 suur- ja pieneläimiin virka- ja päivystysaikana Tuotantoeläinsairaalassa ja sen tekemillä tilakäynneillä.

Kuvassa 26 on esitetty potilasmäärien kehittyminen ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä vuosina 2015–2017. Kuvassa 27 on esitetty potilaiden suhteellinen jakautuminen kotikunnittain vastaavana aikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla sekä tilakäynneillä.

Kuva 26. Suur- ja pieneläinpotilaiden määrät vuosina 2015–2017 virka- ja päivystysaikana ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla sekä tilakäynneillä.

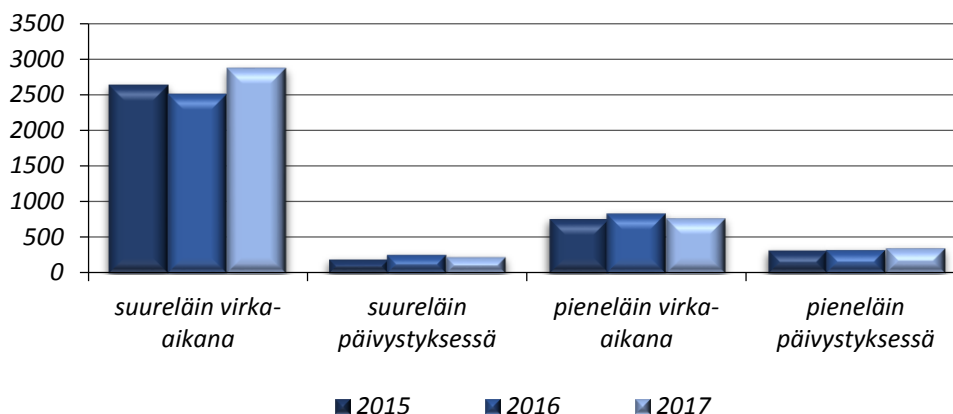

Kuva 27. Potilaiden suhteellinen jakautuminen kotikunnittain vuosina 2015–2017 ympäristökeskuksen omilla vastaanotoilla ja tilakäynneillä.

Mäntsälän eläinlääkäripalvelut on hankittu Mäntsälän kunnalle ympäristökeskuksen toimintajakautena Helsingin yliopiston Yliopistollisen eläinsairaalan Tuotantoeläinsairaalaalta. Kuvassa 28 on esitetty mäntsäläläisten potilaiden määrien kehittyminen vuosina 2015–2017 Tuotantoeläinsairaalan vastaanotolla ja tilakäynneillä.

Kuva 28. Mäntsäläläisten suur- ja pieneläinpotilaiden määrät vuosina 2015–2017 virka- ja päivystysaikana Tuotantoeläinsairaalan vastaanotolla sekä tiläkäynneillä.

7.2 Eläinsuojelu ja tarttuvat eläintaudit

Eläinten terveyden ja hyvinvoinnin valvontaa ympäristökeskuksessa tekee pääasiassa valvontaeläinlääkäri. Praktikkoeläinlääkärit tekevät kyseisiä tehtäviä edelleen tarvittaessa lähinnä päivystysaikana, mutta eläintautien osalta myös tarvittaessa virka-aikana.

Valvontaeläinlääkärille tuli ilmoituksia hieman edellisvuotta enemmän, yhteensä noin 290. Näistä 215 aiheutti epäilyn eläinsuojelusäädösten vastaisesta toiminnasta ja johti tarkastukseen tai yhteydenottopyyntöön. Epäilyyn perustuvien tarkastusten määrä kasvoi hieman edellisvuodesta. Käyntejä tehtiin noin 100 kohteeseen. Osaan kohteista tehtiin useampi käynti. Ilmoituksia tehtiin eniten lemmikkieläinten hoidon laiminlyönneistä. Epäilyyn perustuvat tarkastukset tehtiin enimmäkseen tavoiteajassa. Suunnitelmallisen eläinsuojeluvalvonnan käyntejä tehtiin edellisvuotta vähemmän ja ne kohdistuivat alueen talleihin.

Koirien hoidon laiminlyönti on tavallisin syy epäilyyn perustuvassa tarkastuksessa. Hoitamaton sairaus, riittämätön ravinnon saanti ja riittämätön ulkoilutus ovat tavallisimmat puutteet. Puutteet ulkokoirien tarhoissa ja kopeissa ovat niin ikään tavallisia. Eläimen hylkääminen hoidotta on tavallisin syy kiireellisiin toimenpiteisiin. Hylkäämisen taustalla on usein omistajan elämän kriisi, päihteet tai vakava sairaus.

Talleihin kohdennetun suunnitelmallisen eläinsuojeluvalvonnan yhteydessä tarkastettiin vuonna 2017 projektiluontoisesti hevosten lääkkeiden käyttöä ja lääkekirjanpitoa sekä hevosten tunnistusasiakirjoja.

Tarttuvien eläintautien valvontaan ja vastustamiseen liittyvät työt kohdistuivat sekä pien- että suurelaimiin ja koskivat muun muassa laittomia maahantuontejä, vientitodistuksia, näytteentoa sekä valvontoja eläintautien varalta.

7.3 Löytöeläimet

Löytöeläinten hoitopalvelut hankitaan kaikille sopijakunnille Eläinten Auttajat ry:ltä / Onnentassulta, joka sijaitsee Riihimäellä.

Löytöeläinten määrät ja hoitovuorokaudet vuodelta 2017 on esitetty taulukossa 25. Kunnalla on lakisääteinen velvollisuus säilyttää eläintä vähintään 15 vuorokautta, jonka jälkeen sillä on oikeus myydä, muutoin luovuttaa tai lopetuttaa eläin. Taulukossa 26 on esitetty hoitolaan toimitettujen löytöeläinten määrät vuosilta 2015–2017.

Taulukko 25. Keski-Uudenmaan ympäristökeskuksen sopijakuntien alueelta talteen otettujen löytöeläinten määrät ja hoitovuorokaudet eläinten löytymiskunnan mukaan vuonna 2017.

Sopijakunta	Haltuun otetut (kpl)			Hoitovuorokaudet (kpl)		
	koirat	kissat	koirat	kissat	koirat	kissat
Järvenpää	12	14	4	31	140	47
Kerava	4	10	1	6	85	15
Mäntsälä	14	18	-	10	375	-
Nurmijärvi	14	24	-	50	174	-
Tuusula	13	14	-	41	157	-
Yhteensä	57	80	5	138	931	62

Taulukko 26. Hoitolaan toimitettujen löytöeläinten määrät vuosina 2015–2017 ympäristökeskuksen toiminta-alueella.

Löytöeläimet	Haltuun otetut eläimet (kpl)		
	2015	2016	2017
Koirat	32	29	57
Kissat	111	118	80
Muut	3	-	5
Yhteensä	146	147	142

